

Narodna mesečno
18 Lir, za inozem-
stvo 31.50 Lir - ne-
deljska izdaja ce-
loletno 34 Lir, za
inozemstvo 65 Lir.
Cek. rač. Ljubljana
10.650 za naročnino
in 10.349 za inserate.

Podružnica:
Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tuje-
ga izvora: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Izdaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Telefon 4001-4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Abbonamenti: Mese
18 Lire. Estero, me-
se 31.50 Lire. Edi-
zione domenica, an-
no 34 Lire. Estero
65 Lire. C. C. P.:
Lubiana 10.650 per
gli abbonamenti,
10.349 per le in-
serzioni.

Fillale:
Novo mesto.

SCLOVENECC

Bollettino No 1005

Scontri locali in Tunisia

Porti di Tripoli ed Algeri bombardati
I I apparecchi nemici abbattuti

Il Quartier Generale delle Forze Armate co-
munica:

Sul fronte tunisino scontri locali fra re-
parti esploranti ed intensificata attività delle
opposte aviazioni, 11 apparecchi nemici sono sta-
ti abbattuti: 7 in combattimenti aerei dalla caca-
cia germanica, 4 dalla difesa costiera.

Nostri velivoli hanno bombardato i porti di
Tripoli e Algeri suscitando in quest'ultimo
un vasto incendio.

Quadrupoli americani lanciavano ieri su
Messina molte bombe cagionando otto morti
e trentadue feriti tra la popolazione e danni ri-
levanti ad edifici civili. Nostra caccia, pronta-
mente levatasi in volo, attaccava i bombardieri
facendo precipitare due in mare. Nella provincia
di Catanzaro azioni di mitragliamento com-
piute da aerei avversari su treni e stazioni ferro-
viarie e qualche bomba scanciata presso Cu-
ringa (San Pietro a Maida) restavano senza
conseguenze.

Nota al Bollettino No. 1005.

Gli aerosiluranti che hanno attaccato e silurato
i piroscafi nemici, segnalati nel bollettino n. 1003,
erano condotti dai seguenti piloti: capitano Man-
ciani Urbano da San Giorgio in Bosco (Padova),
tenente Borrelli Ernesto da Gragnano (Napoli),
tenente Pulzetti Alfredo da Cesenatico (Forlì), ma-
resciallo Franchini Vinicio da Badia Polesine (Ro-
vigo), maresciallo Griffoni Orlando da Fabriano
(Ancona), maresciallo Boi Bruno da Aosta.

Vojno poročilo št. 1005

Krajevni spopadi v Tunisu

Pristanišči Tripolis in Alžir bombar-
dirani - I I sovražnih letal sestreljenih

Glavni Stan italijanskih Oboroženih Sil ob-
javlja:

Na tunisiskem bojišču krajevni spopadi med
oglednimi oddelki ter povečano delovanje oboje-
stranskega letalstva. Zbitih je bilo 11 sovražnih
strojev, 7 v letalskih bojih od nemških lovcev, 4
pa od protiletalske obrambe.

Naša letala so bombardirala pristanišči Tri-
polis in Alžir ter povzročila v zadnjem obširnem
požaru.

Ameriški štirimotorni so spustili večeraj mno-
go bomb na Messino in povzročili 8 mrtvih ter
32 ranjenih med prebivalstvom ter znatno škodo
na civilnih zgradbah.

Naši lovci so se takoj dvignili v polet, napadli
bombnike in dva sestrelili v morje. V pokrajini
Catanzaro so sovražna letala obstreljevala vlake
in železniške postaje ter vrgla nekaj bomb pri
Curingi (S. Pietro a Maida); ti nastopi so bili
brez posledice.

Dodatek k vojnemu poročilu št. 1005:

Torpedna letala, ki so napadla in torpedirala
sovražne parnike, o čemer govori poročilo št. 1003,
so vodili naslednji piloti: kapitan Mancini Urbano
iz San Giorgio in Bosco (Padova), poročnik Bor-
relli Ernesto iz Gragnano (Napoli), poročnik Pul-
zetti Alfredo iz Cesenatico (Forlì), narednik Fran-
chini Vinicio iz Badia Polesine (Rovigo), narednik
Griffoni Orlando iz Fabriano, narednik Boi Bruno
iz Aoste.

Rim, 24. februarja AS: Zaradi smrti nekaterih
težkih ranjencev znašajo civilne žrtve zadnjih le-
talskih napadov naslednja števila: Milano — 187
mrtvih, 505 ranjenih; Cagliari in okolica — 155
mrtvih, 204 ranjenih; Palermo — 226 mrtvih, 442
ranjenih; Napoli — 117 mrtvih, ranjenih 264; Gioia
Tauro (Reggio Calabria) 32 mrtvih, 50 ranjenih;
Cittanova (Reggio Calabria) 60 mrtvih, 100 ranje-
nih; Amantea (Cosenza) 21 mrtvih, 20 ranjenih;
Trapani 14 ranjenih.

Moskva zanika narodom pravico do samoodločbe

Berlin, 24. febr. AS. »Nemška diplomatska
politična korespondenca« se povrača v svoji več-
rjašnji številki k sodbi, ki je bila izražena pred
nekaj dnevi na konferenci tiska glede pritiska, ki
ga Moskva izvaja na vlade-stvore, ki imajo zdaj
svoj sedež v Londonu, zlasti pa še na jugoslovansko
laži-vlado, da bi se boljševizem razširil po
ozemlju, ki ga ta vlada zastopa. Omenjeni nemški
list poudarja, da se je Sovjetska zveza smatrala
za upravičeno, uradno dati na znanje, da name-
rava postaviti boljševiško vladu tudi na Balkanu.
To pomeni — nadaljuje omenjeni nemški list —
da Moskva zanika pravico do samoodločbe vsa-
komur, kdor se skuša upirati njenim nablom za
razširjanje oblasti ter tako jasno dokazuje, da Stalin
misli upoštevati obveznosti, ki jih je prevzel
v okviru slovite »atlantike kartice«. Zahteve po
baltičskih državah jasno razodevajo, kaj Moskva
misli in kakšni so njeni končni cilji. Nič čudnega
torej ni — končuje »Nemška diplomatska poli-
tična korespondenca« — če je bil »Daily Herald«
prisiljen priznati pred nekaj dnevi, da je nov ko-
rak, ki ga je stotila v tej smeri Moskva, povzročil
v sreli zaveznikov takšne težave, kakor jih še
niso doživeli vse od začetka vojne.

Bern, 24. febr. Poročajo, da je tako imenovana
poljska vlada v Londonu v velikih skrbih zaradi
angleškega stališča do Sovjetov. Tako je bilo v
Londonu tajno zborovanje tako imenovane »zunaj-
nepolitične komisije«, na katerem so govorili o
bodočih politiki Poljske v primeru, da bi Sovjeti še
dalje napredovali. Po tem zborovanju, na katerem so
napadali angleško vladu, je bila seja poljske vlad-
de, ki je nato objavila v tisku svojo sklep, da

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 24. febr.
Nemško vrhovno poveljstvo objavlja naslednje
izredno poročilo.

Skupine nemških podmornic so v Atlan-
tiku napadle močno zavarovan konvoj. V naj-
težjih borbah so potopile 17 ladij s 104.000 to-
nami in torpedirale tri nadaljne parnike.

Hitlerjev glavni stan, 24. februarja. Nem-
ško vrhovno poveljstvo objavlja:

Ob Kubanjskem mostišču so bili odbiti
novi sovražni napadi, deloma pa razbiti v izho-
dišnih postojankah.

Še en konvoj potopljen

17 ladij s 104.000 tonami potopljenih — Sovjetski gardni zbor uničen — Severno od Orela je padlo 10.000
Rusov — Veliko število tankov uničenih

Na bojišču ob Miusu so Sovjeti z združe-
nimi in močnimi pehotnimi in oklepni silami
nadaljevali svoje prodorne poskuse, ne da bi
dosegli uspehe.

Dalje proti zapadu je bil v večdnevni
ogorčenih bojih za fronto ob Miusu oholjen
četrti motoriziran gardni zbor uničen. Med
mrtvimi je tudi poveljnik centralnega zbora, ge-
neralni major Barastišin. Več nego 1000 ujetni-
kov je bilo zajetih, 44 oklepnih vozil in mnogo
doslej še nepreštetega orožja ter mnogo vozil
in orodja zaplenjenega.

Položaj na vzhodnem bojišču

Berlin, 24. febr. Današnji položaj na vzhod-
nem bojišču je naslednji: severni odsek: bojišče
teče od obkoljenega Leningrada po Nevi do Lado-
škega jezera preko pokrajine Volhov do jugo-
vzhodnega dela Ladoškega jezera. 13. januarja so
nameravali boljševiki osvoboditi Leningrad, toda
njihovi napori so se izjalovili in so zabili le ozek
klin na severnem delu Ladoškega jezera.

Srednji odsek: Tukaj poteka bojišče od Ilmen-
skega jezera proti jugovzhodu preko Velikih Lu-
kov, kjer sega najdalje proti zahodu, nato pa do
Rževa. Na tem bojišču so se posamični ruski na-
padi izjalovili. Sovražnik je imel nekaj krajevnih
uspehov, ki pa jih je moral zelo drago plačati.

Južni odsek: Največji sovjetski napor velja
tukaj Kavkazu in področju pri Orelu. Bojišče teče
danes od Orela preko pokrajine Kursk do Azov-
skega morja, kjer gre zahodno od Harkova in pre-
ko donješke kotline. Najjužnejši steber, ki ni zve-
zan z glavnim bojiščem, je mostišče ob Kubanju,
ki štiti Kerško ožino in Krim pred napadi od vzhoda,
je pa tudi dragoceno izhodišče za bodoče ofen-
zive. Na južnem odseku so Sovjeti za ceno stra-
hotnih izgub dosegli velike ozemeljske pridobitve,
niso pa mogli obkoliti in uničiti nemških oddelkov
v donješki kotlini. Nemško poveljstvo je žrtvovalo
prostor, da je prihranilo potrebne sile za ohranitev
tega odseka.

Vzroki za zastoj sovjetske ofenzive

Berlin, 24. febr. Berlinski listi si postavljajo
dvoje vprašanj, in sicer, kakšni so vzroki za zastoj
sedanje sovjetske ofenzive in ali gre za pravi za-
stoj ali le za začasen odidi. Na to odgovarjajo listi,
da je malo verjetno, da se boljševiki ne bi trudili
z nadaljnjim prodiranjem proti zahodu. Na prvo
vprašanje pa listi odgovarjajo s tremi dejstvi, to so
težke sovjetske izgube, sovjetske preskrbovalne te-
žave, ki so posledica oddaljitve od njihovih oporišč
in končno potreba po preureditvi raznih sovjetskih
armad. Tem trem dejstvom je treba dodati še četr-
tega: treba je pripomniti, da se je odpor nem-
ških in zaveznikov čet zadnje dni povečal in da se
ta odpor ne izraža več z uporabljanjem taktike
elastične obrambe, to je s počasnim opuščanjem
prostora, ko je sovražni pritisk premočan, ampak
obstoja v vrsti protinapadov, ki so posebno veliki
v donješki kotlini ter pri Orelu. V bodočih dneh

se bo videlo — tako nadaljujejo v berlinskih krogih
— če bo sovražnik lahko zadovoljivo rešil vpra-
šanje rezerv.

Ker se letos bliža pomlad s hitrejšimi koraki
kakor običajno in se bo vojna sreča začela na-
gibati na stran zaveznikov, morajo Sovjeti, če ho-
čejo izrabiti dosedanje uspehe, pohiteti s prodi-
ranjem, ker vsak dan krepi položaj nemških in za-
vezniških čet, ki so pod varstvom močnih zaščitne
in ne da bi jih sovražnik nadlegoval imele ves te-
den dni časa za mirno pripravo nadaljnje obram-
be, kar pomeni, da so več kot teden dni lahko de-
lale za izboljšanje novih obrambnih črt. Če pa
boljševiki ne bodo mogli več tako naglo prodirati,
je to znak, da jim težke izgube ne dovoljujejo več
nadaljnega prodiranja proti zahodu.

Stalinovo svarilo zaveznikom

Rim, 24. febr. AS. V svojem dnevnem po-
velju na rdečo vojsko se je Stalin spomnil vseh
njegovih uspehov, nato pa pristavil: Ni na mestu
verovanje, da je nemška vojska že na koncu svojih
sil in da ruski vojski ne preostaja nobena druga
nalog, kakor da sovražnika preganja od
sovjetskih zahodnih mej. Kdor bi tako mislil, bi
se vdajal nevarnim utvaram. Ako tako misli, se
pravi, da preveč precenjuje svoje sile in pravilno
ne ocenjuje nasprotnikove sile in zapada v pu-
stolovski sanje. Ruska vojska ima pred seboj še
trdo borbo proti sovražniku, ki je še trden. Ta
borba zahteva še veliko časa, veliko žrtev in naj-
večji napon vseh naših sil.

Izkušnja — najboljši zdravilo

Talin, 24. februarja AS: Neka estonska ose-
bnost je v zvezi s sovjetskimi težnjami po drugih
evropskih državah izjavila: Tisti, ki govore, da jih
bodo boljševiki osvobodili, bi morali prestati vsaj
trimesečno izkušnjo pod boljševiško vladu, pa bi
bili za vedno ozdravljeni. Temeljito bi spremenili
evoje naziranje.

Za in proti

»Če Mesena joka, se Sparta ne smeji.« To sta-
ro reklo se vrača v aktualno sedaj, ko je Fortuna
začasno obrnila obraz proč od orožja osi. Da bi
pa ostali še trenutke pri grški primeri, bomo rekli,
da lahko sklep bogov ima za namen, da dodeli tršo
zmago tistemu, ki je menil, da je zmago že vtaknil
v žep.

Udarec usode je bil in ta udarec je bil odkrito
priznan; to pa je izrazilo presenečenje nad oboro-
žitvijo boljševikov, ne pa nad fanatizmom te neiz-
obražene množice.

Sedaj pa gre za to, da države osi mobilizirajo
vse rezerve, ki še niso bile uporabljene. Tudi one
morajo izvajati totalno vojno, kakor se to do več-
raj ni predvidevalo, ker se je menilo, da so za zma-
go zadostne sile na bojišču. Črpati se morajo vse
duhovne sile, s katerimi narodi z najstarejšo civil-
izacijo v največji meri razpolagajo. Torej bomo
z lastnimi očmi lahko opazovali odločni protina-
pad, kakor smo — in tega ne smemo pozabiti —
ekoz tri leta prisostvovali zaporednim italijanskim,
nemškim in japonskim zmagam vedno na vseh bo-
jiščih.

Da bi mobilizirala vse duhove v borbo proti
boljševizmu, se je propaganda osi odločila pove-
dati vso resnico in to s pogumom, ki jo je vedno
odlikoval in katerega je v tem trenutku bolj ko kdaj
potrebovala. Na nasprotni strani pa se kakor ved-
no igrajo s prekanjenostjo in se poslužujejo pre-
var, da bi ljudje ostali zaverovani v neko določeno
smer za določeno dobo. Vsaj za dobo, dokler ni
bila prevlata razkrinkana, se je lahko že precenil
učinek.

Uporabljanje laži kot resnično in pravo sred-
stvo mednarodne propagande je znan znanstveni
način angleškega izvora, sicer že star, kakor so
zastareli vsi drugi načini, s katerimi je Albion ved-
el nekega dne zgraditi svojo roparsko usodo. To
povišanje laži v sistematično sredstvo propagande
pa je bilo premagano, odkar so na razpolago naj-
hitrejša sredstva za razkrinkanje laži.

Resnica pa je, da bo velika večina nevednežev
in preprostežev tudi stotič nasledila isti goljufiji ali
pa se bo dala prepričati od širokoustnih klepetulj,
toda ob obračunu bomo videli, kateri od obeh si-
stemov bo dal najboljši sadove: ali sistem preva-
re, ali pa sistem neusmiljene resnice.

Mi pa mislimo, da bodo tedaj, ko bodo preva-
rani narodi odprli oči pred resnico in stvarnostjo,
imeli precejšnje občutke strahu. Narodi pa, ki so
navajeni na hude izkušnje in znajo vrednotiti pravo
resnico, bodo še bolj utrjeni in se bodo še bolj
zavedali vsega.

Gotovo je, da se mora vsakdo odločiti ali hoče
pripadati ogromni množici tistih, katerih živčni
sistem ne prenaša neugodna dejstva in se zato raje
obešajo tudi na najnepomembnejše dogodke, da bi
se vsaj za en dan otresli lastnega nemira, ali pa se
hoče odtrgati od množice, dvigniti visoko glavo
nad potrebe in ponosno iti mimo njih.

Zadostuje nekoliko samoljubja, da se začuti
dolžnost braniti lastno skromno modrost pred
močvirjem napihanih iznajdljivosti povprečnežev.

Med Donecem in Dnjeprom so žele
vojske in oborožene SS nadaljevale napadalno
nastope proti sovjetski obkoljevalni koloni in so
obkolile močne sovražne sile. Izpadni poskusi in
razbremenitvi sovjetski napadi so se z velikimi
izgubami ponesrečili.

V prostoru zapadno od Harkova in Kur-
ska so se ponesrečili številni sovražni napadi.
Nek izločen sovjetski oddelki je bil s štabom
neke strelske divizije vred uničen.

Obrambna bitka južno in severno od Orela
se nadaljuje. Sovjetski napadalni oddelki se pri
tem utrpeli najhujše izgube. Samo v odseku se-
verno od Orela je pri brezuspešnih napadih
v zadnjih treh dneh obtežalo pred našimi postoj-
ankami nad 10.000 mrtvecev, večeraj pa 47 uni-
čenih oklepnih vozil.

Južnovzhodno od Ilmenskega jezera
je sovražnik nastopil na široki fronti z močno
podporo oklepnih sredstev in topništva k novim
napadom. V teh bojih, ki še niso zaključeni, je
bilo 37 oklepnih vozil uničenih, od tega 32 od
ene same motorizirane pehotne divizije.

Tudi južno od Ladoškega jezera je so-
vražnik po močni topniški pripravi, podprt od ne-
številnih bojnih letal, nadaljeval svoje napade. Tu-
di večeraj je bil zopet z najtežjimi krvavimi izguba-
mi odbit.

Oddelki letalstva so v tesnem sodelovanju s
četami kopne vojske posegli v napadalne in obram-
ne nastope. Sovjetska zbirališča in kolone ter oskr-
bovalni promet v sovražnem zaledju so bili težko
zadeti. Naprave mürmanske železnice in
mnogo železnikega materiala ob Kandala-
škem zalivu je bilo razbita v strmoglavih
napadih. Nemški lovci so večeraj v šestih letalskih
bitkah ob samo šestih lastnih izgubah sestrelili
skupno 99 sovjetskih letal. Protiletalsko topništvo
letalskega orožja je sestrelilo nadaljnjih 19 letal.

S tuniskega bojišča poročajo večeraj samo
o krajevnem bojem delovanju. Nemški letalski od-
delki so v strmoglavih in nizkih poletih razpršili
sovražne oskrbovalne kolone.

Junaštvo italijanskih čet na vzhodu

Berlin, 24. febr. AS. Iz nemškega uradnega
vira se poroča, da so se čete italijanskega
ekspedicijskega zbora posebno odlikovale v tr-
dih bojih, ki so potekali zadnje dni na bojišču
med Donecem in Dnjeprom.

V tem primeru — da navedemo samo en prak-
tičen zgled — se lahko ugotovi, da če so v balkan-
skih pokrajinah takozvani »partizani«, plačani od
Moskve in Londona, ki da naj bi imeli namen vpli-
vati na potek vojne, tedaj so — in s tem je treba
tudi računati, če se hoče ustvarjati splošen obračun
— »partizani«, ki so protiruski in protiangelski.
Teh je celo na milijone in so razpršeni po vsem
svetu. Ti so na Balkanu samem in se vojskujejo na
Atlantskih gorah proti zavojevalcem. To so Ukra-
jinci, Armenci, Poljaki, Rusini in ti se vojskujejo
za hrbotno rdečo vojsko. To so Indijci v upor, u-
burski agitatorji in iraški nacionalisti. Pri teh pa
je ta velika razlika, da se ta ljudstva in še mnogo
drugih niso podala v upor zaradi zlata, ki ga drž-
žave osi niti ne posedujejo, ampak so se za borbo
odločila iz čisto idealnih nagibov.

Dokazano pa je, da so balkanski »partizani«
vdinjani podkupnini. Njihova zverinska krutost je
samo izraz navzočnosti zlata in polnega pomanjka-
nja resničnega ideala. Ideal pa je tisti, ki daje po-
gum in istočasno poplenuje.

V nekaterih zasedenih ozemljih se je razširila
navada anonimnega pisarjenja po zidovih, tudi na
račun mednarodne angleško-sovjetske propagande.
To pisarjenje bi naj bilo izraz duhovitih domislic,
pa ni drugega, ko otročarija.

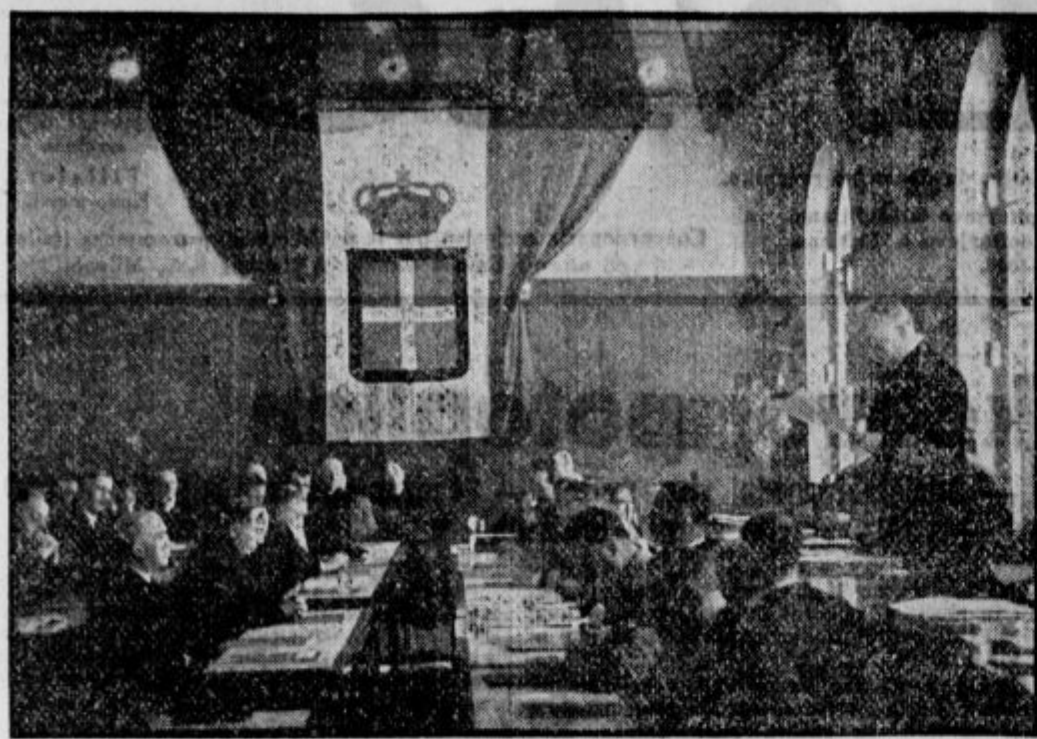
Kdor se mogoče zadovoljuje s takimi manife-
stacijami in se nad njimi z ugodjem zabava, prav
gotovo ne ve, ali pa se ne more domisliti, da so z
napisi proti Angležem in proti boljševikom popi-
sane vse ceste in vse stene sveta od Singapurja do
Ankare, od Kaira do Belfasta, od Buenos Airesa
do Capetowna, od Kalkute do Alžirja in od New-
yorka do Londona.

Da, gospodje, tudi v Newyorku in v Londonu
so ljudje, ki nečesto ničesar vedeti o boljševizmu
in to svoje mnenje tudi pišejo po stenah. V New-
yorku pišejo proti Angležem tudi dnevniki. Sicer
pa se proti angleškemu plutokratskemu režimu dvi-
gajo Angleži sami, pa čeprav tega ne pišejo na ste-
ne svojih hiš.

Toda to so malenkosti, ki smo jih preprosto
zapisali zato, da bi se vadili, kako naše misli pre-
našati v druge hiše. Če bi hoteli izvesti primerjavo
z resničnim notranjim položajem pri sovražniku,
tedaj bi nam gotovo manjkalo možnosti. Resnica
pa je, da se »Sparta ne smeji« in smejoči izraz
Churchillov služi edino samo za odvratno spako
na lepaku.

Gotovo, prav gotovo je, da je vojna zožila v
isto prikazen življenje Rusov in Angležev, v otro-
ško misel Amerikancev pa se vedno bolj zajeda.
To se bo zdela kakor kakšna ugotovitev »gospoda
de la Paliesse«, toda to je ravno zaključek, h kate-
remu hočemo priti in ta je: preveč ljudi pozablja
na potrebo, da bi bilo najbrž logično misliti vedno
na to, kakšni so pravi življenjski pogoji pri so-
vražniku, ki pieka zmagovalce po svojih propa-
gandnih zvočnikih, pri tem pa nam prepušča nalo-
go, da premerimo pravo vsebino pihal, to je res-
ničen obseg njegovih vedno bolj omejenih sil.

Pomembne izjave Vis. komisarja na prvi seji Pokrajinskega korporacijskega sveta

Ljubljana, 24. februarja.

Včeraj se je v Ljubljani sestel prvotni Pokrajinski svet korporacij. Temu prvemu sestanku so dali s svojo navzočnostjo še poseben poudarek visoki gostje. Med njimi je bil tudi Ekselencija Visoki komisar, ki je ob tej priliki pregledal važne besede, katere so vredne, da jih komentiramo na tem mestu.

Predvsem je Ekselencija Visoki komisar poudaril, da je z ustanovitvijo Pokrajinskega sveta korporacij zaključena korporacijska uredba v naši pokrajini, kajti Pokrajinski svet korporacij ima nalogo enotno in vsestransko predstavljati gospodarstvo v italijanski Sloveniji. Pokrajinski svet korporacij je nadomestil prejšnjo Trgovinsko-in-

dustrijsko zbornico, ki pa je predstavljala samo del delodajalcev, dočim so sedaj v Pokrajinskem svetu korporacij zastopani ne samo delodajalci, temveč tudi delavci, nadalje pripadniki svobodnih in umetniških poklicev, zadružništva in drugih ustanov obremenjenih z zastopniki oblasti. Pokrajinski svet korporacij je postal najvišja gospodarska ustanova v pokrajini, ki obsega vse panoge proizvodne delavnosti pri nas. Pokrajinski svet korporacij je ustanova, ki se je uveljavila že prej v starih pokrajinah in bo sedaj lahko svoje delovanje razvijala v istem smislu kot v drugih pokrajinah.

Pokrajinski svet korporacij je odraz duha, ki vlada v gospodarskem, političnem in socialnem si-

stemu v Italiji. Je korporativna ustanova, katere naloga je zastopati interese vseh skupin, in jih spravljati v sklad s splošnimi političnimi, gospodarskimi in socialnimi smernicami, ki danes vladajo. Zaradi tega je njegova naloga izredno obsežna in delo se razvija na vseh poljih našega gospodarskega življenja.

Drug poudarek nagovora Ekselence Visokega komisarja je bil v navedbah tega, kar si je režim postavil kot cilj ob zasedbi pokrajine in kateri cilj je doslej tudi izvajal v tako obilni meri. Predvsem je bilo to v okviru gospodarstva pokrajine v sestavi Italije in povečanje produktivnosti pokrajine z izkoriščanjem njenih prirodnih bogastev. V ta namen služijo predvsem velika javna dela. Za javna dela v naši pokrajini je predvidenih okoli 100 milijonov lir. Iz izjave je nadalje razvidno, da je bilo lani dovršenih javnih del za 36.707.000 lir. Javna dela ne izvršuje pri nas samo Visoki komisariat, temveč tudi ministrstvo za javna dela, Državna podjetja za ceste in ministrstvo za promet. Program javnih del bo zaposlil vse razpoložljive moči v pokrajini. Odveč je poudariti veliki pomen javnih del za gospodarstvo in socialno politiko, saj smo o tem že večkrat pisali.

Končno je Ekselencija Visoki komisar izrecno poudaril, da so bile izpolnjene obljube, temu nasprotno pa del slovenskega prebivalstva ni vračal z hvaležnostjo. Poudaril je, da izvaja Italija politiko dobrohotnosti napram lojalnim, da vodi borbo proti komunizmu, da izvaja to politiko oblast, ki sloni na moči in pravici, tesno združeni z rimskim pojmovanjem človeškega dostojanstva napram potrebnim in napram vsem tistim, ki to zaslužijo. Za to, kar je napravila in podarila fašistična Italija, ima pravico zahtevati vsaj spoštovanje do svojih zakonov in lojalnost slovenskega prebivalstva. To so besede poglavarja Ljubljanske pokrajine, ki znova poudarjajo, kakšni so nameni režima in kaj zahteva na nasprotni strani od slovenskega prebivalstva.

Odobravanje, ki je zaključilo besede Visokega komisarja, je pokazalo, da se vsi navzoči zavedajo pomena delovanja Pokrajinskega sveta korporacij kot najvišje gospodarske ustanove v pokrajini, ki ima tudi nalogo delati za povečanje blaginje v naši pokrajini, in da so hvaležni Visokemu komisariju za njegovo prizadevanje v prid vsemu prebivalstvu Ljubljanske pokrajine vedo, da bodo ta prizadevanja rodila dober sad.

Uspešno delo pokrajinskega korporacijskega sveta

Izčrpno poročilo predsednika dr. Bisia o delu korporacijskega sveta v lanskem letu

Z reorganizacijo združenih delodajalcev in delojemalcev v sindikalne korporacije, ki je bila izvršena v prvi polovici preteklega leta, je bila ustvarjena podlaga za ustanovitev Pokrajinskega sveta korporacij, katero je napovedal Visoki komisar v svojem nagovoru ob obilnici ustanovitve Ljubljanske pokrajine dne 3. maja 1942-XX.

Z razliko nasproti bivši Trgovinsko-industrijski zbornici, ki je združevala v svojem okrilju le del delodajalcev, je pokrajinski svet korporacij kot sinteza vseh tvornih slojev gospodarstva organ, ki ima vse potrebne predpogoje, da more z uspehom pospeševati gospodarstvo v pokrajini in zastopati enotno in povsem koristi vseh gospodarskih skupin ter skrbeti za vzporeditev interesov in razvoja v skladu s splošnimi koristmi.

V začetku je Pokrajinski svet korporacij nadaljeval po bive Trgovinsko-industrijske zbornice in njenih organov. Postopoma pa je bila poverjena Pokrajinskemu svetu korporacij vrsta novih poslov, ki spadajo v njegov delokrog. Izvršila se je notranja preureditev urada po predpisih, ki veljajo za pokrajinske urade korporacij v drugih pokrajinah. Izkazalo se je potrebno, da se poveča število nameščenecv in poskrbi za razširitev upravne ureditve, da bi bil urad v stanju, da brez težke izpolnjuje vse nove naloge, ki so bile poverjene Pokrajinskemu svetu korporacij. Lahko rečem, da je to delo v glavnem in z uspehom zaključeno in je bila preureditev poslovanja in sestave urada dovršena ob intenzivnem sodelovanju g. dr. Apollonija, strokovnjaka Visokega komisariata pri Pokrajinskem svetu korporacij. Posebna naloga Pokrajinskega sveta korporacij v tej dobi je bila, da zagotovi racionalno potrošnje obstoječih zalog, da prepreči odtegotanje surovin predelovanju, kopičenje izdelkov, neenotno dvigovanje cen in izkoriščanje potrošnika, kar bi bilo sicer pri pomanjkanju korporativnega nadzora in brez stroge discipline v vojni dobi neizbežno.

Visoki komisariat je poveril Pokrajinskemu svetu poleg raznih drugih začasnih nalog še:

- a) nadzorstvo nad proizvodnjo, izvozom in porabo tehničnega lesa;
- b) organizacijo razdelitve kuriva med prebivalstvo in obrate;
- c) nadzorstvo nad predelavo, razdelitvijo in potrošnjo tekstilnega blaga;
- d) nakazovanje in razdelitev surovin in pomožnih sredstev za obrtništvo in industrijo in
- e) sodelovanje pri obravnavanju prošelj za uvoz in izvoz.

Lahko se ugotovi, da so bila navedena dela glede organizacije in ureditve potrošnje nadzorovanih proizvodov pravočasno končana. Stevilke, ki jih bom navedel v podrobnejšem delu poročila, kažejo silo izvršenega dela in zavednih uspehov.

Da bi mogel te naloge uspešno izvrševati, je Pokrajinski svet organiziral posebne urade, med drugim urad za izvoz in uvoz blaga iz inozemstva. Ta urad je obravnaval 1276 prošelj za uvoz in 240 prošelj za izvoz v inozemstvo ter je o njih podal na podlagi izvršenih službenih ugotovitev odobru za izmenjavo in valute, v katerem sodeluje tudi zastopnik urada Pokrajinskega sveta, a stališča splošnih interesov pokrajine svoje mišljenje glede primernosti ugoditve odnosno odklonitve zadevnih prošelj.

Število prošelj za odobritev izvoza blaga v stare pokrajine kraljevine, ki jih je urad obravnaval, dosega 5028. Med njimi niso vštete prošnje za odpremo lesa.

Pri reševanju izvoznih in uvoznih prošelj se je stremelo za tem, da se jača gospodarska avtar-kija pokrajine in da se uvozni in izvozni režim za Ljubljansko pokrajino čimbolj prilagodi splošnim predpisom, kateri veljajo v kraljevini. Pripominja se, da se je promet z inozemstvom zmanjšal, ker se je trgovina, proizvodnja in potrošnja pokrajine v kratkem času skoraj popolnoma preusmerila na notranje tržišče ter stopila v etik in zaovala nove poslovne zveze z dobavitelji in nakupovalci v vsej kraljevini. K ugodnemu razvoju takih zvez je v veliki meri pripomogla prireditelj Ljubljanskega vele sejma, ki je seznanila gospodarske kroge pokrajine z gospodarstveniki v kraljevini.

Pri najvažnejši panogi gospodarstva v pokrajini, to je gozdarsko-lesni stroki, se je napravil

splošni popis in občasna prijava zalog ter podrobna organizacija proizvodnje, prodaje in porabe ter izvoza tehničnega lesa po analognih načelih, kakor veljajo v starih pokrajinah. Pri Pokrajinskem svetu je bil osnovan poseben urad za tehnični les, ki vodi evidenco vseh zalog lesa, ki so pod zaporo, pri gozdnih posestnikih, trgovcih, industriji in obrtniških podjetjih ter vpiše vse kupoprodajne pogodbe za promet s tehničnim lesom v pokrajini kakor tudi za izvoz lesa. Pri tej točki je podal poročevalec glavne statistične podatke o prometu z lesom.

Nato je nadaljeval: Za razpravljanje strokovnih vprašanj lesne stroke posluje pri Pokrajinskem svetu korporacij v smislu naredbe Visokega komisariata poseben strokovni odbor, ki je sestavljen iz predstavnikov oblasti, gozdne milice ter zastopnikov gozdnih posestnikov, trgovcev in industrije, ki na svojih vsakomesečnih sejah razpravljajo o vseh aktualnih vprašanjih. Med njimi je posebno omeniti niz predlogov za obnovu dela v lesni stroki, nadalje sodelovanje pri izdelavi maksimalnega cenika za les, vpis novih tvrdk v seznam pooblaščenih izvoznikov in na splošno vse posle, ki se tičejo ureditve lesnega trga.

Med ostalimi posli, ki so poverjeni Pokrajinskemu svetu korporacij na polju ureditve proizvodnje, predelave in potrošnje industrijskih proizvodov, ima najpomembnejšo vlogo nadzor nad prometom tekstilnega blaga.

To obsežno delo je bilo poverjeno uradu za tekstilije. Pokrajinski svet korporacij je prevzel izdajo oblačilnih nakaznic za vso pokrajino in organiziral njihovo razdelitev potom občin. V smislu okrožnic, ki jih je izdala Generalna direkcija za potrošnje industrijskih proizvodov pri ministrstvu korporacij, se vrši v tukajšnjem uradu za tekstilije nadzor nabav in prodaje tekstilnega blaga pri trgovcih, nadzor in razvid inventarjev, se izdajajo poblastila za nove nakupe in nabavnice za predelovalce in trgovce, se stavlja predlogi za puščanje v promet in izvoz ter se sestavljajo o tem mesečna poročila in statistike. Obsežnost tega dela se vidi iz naslednjih statističnih podatkov.

Poleg razdelitve oblačilnih izkaznic za celokupno prebivalstvo nadzoruje urad za tekstilije 550 nadrobnih prodajalcev tekstilnega blaga, ki morajo voditi vpisnik nakupov in prodaj blaga. Urad je prejel in poveril v smislu okrožnic Generalne direkcije za konzum industrijskih proizvodov 571 prijav inventarjev. Število proizvajalcev tekstilnega blaga, ki je pod nadzorom v Ljubljanski pokrajini, znaša 15 industrijskih podjetij, 4 konfekcije in 176 obrtnikov, dočim znaša število grosistov 22 tvrdk.

Naslednja važna naloga je bila organizacija razdelitve kuriva. Naporom gozdne milice je zahvaliti, da je bila Ljubljana pravočasno preskrbljena s primernimi količinami drv za kurjavo. Oskrba pokrajine s premogom pa je naletela na razne težkote, ki so napravile položaj vso dobo preteklih zimskih mesecev dokaj negotov.

V svrhu nadzora nad proizvodnjo ter razdelitvijo mineralnega in vegetabilnega kuriva za potrošnje je bil meseca septembra organiziran pri svetu poseben urad. Uvedba discipline na tem polju je povzročila mnogo dela. Predvsem je bilo treba za to zbrati podrobne podatke o sestavi domačinstev, potrebah in zalozah kuriva v zasebnih gospodinjstvih, nadalje popis vseh vrst obrtniških delavnic, poslovnih prostorov, ugostiteljskih podjetij, naprav za centralno kurjavo ter pogonskih instalacij industrije.

Nato se je izvršila njihova razvrstitev po skupinah in vrstah ter tehnično ocenila potreba na pogonskem kurivu. Zmanjšan dovoz premoga iz inozemstva in reducirana produkcija v sami pokrajini sta zahtevala izvedbo štednje v vseh smereh. Kot strokovni posvetovalni odbor je sodeloval pri Pokrajinskem svetu korporacij odbor za kurivo, sestavljen iz predstavnikov oblasti in organizacij, ki je v 11 sejah razpravljal vsa važnejša načelna vprašanja glede razdelitve kuriva med prebivalstvo in obrate.

Do 15. januarja 1943 je bilo izdanih za domačinstva 19.342 nakaznic, s katerimi je bilo nakaza-

nih skupno 55.221.69 q drv ter 230.671.85 q premoga. Nadalje je bilo izdano podnajemnikom 1842 nakaznic in za poslovne prostore pa 2009 nakaznic.

Da bi se doseglo kritje in razpoložljivi drobnim premog za industrijo čim pravilneje porazdelili, so bile kurilne in obratne naprave industrijskih podjetij strokovno pregledane.

Med ostalimi kontroliranimi proizvodi, katerih razdelitev in nadzorstvo predelave je poverjeno Pokrajinskemu svetu korporacij, moramo v prvi vrsti omeniti surove kože, usnje in izdelke iz usnja.

Tudi za te predmete obstoja pri Pokrajinskem svetu korporacij poseben urad, ki dodeljuje usnjarnam vse potom Centrale za kože zbrane surovine, vodi nadzor nad predelavo, skrbi za skladishenje gotovega usnja in ga dodeljuje vsem čevljariskim obratom za izdelavo čevljev, pogonskih jermenov in tehničnih predmetov. Tekom preteklega leta je bila poraba usnja za izdelavo torbarskih predmetov preprečena in dodeljevanje za te svrhe ukinjeno. Odnosne zaloge so bile likvidirane in prodaja teh predmetov zaključena. Industrija Ljubljanske pokrajine je znaten višek svojih proizvodov, predvsem na svinjskem usnju, izvozila v nadaljnjo predelavo v kraljevino, dočim so bile težke kože potrošene v pokrajini sami za izdelavo čevljev.

Razdelilna organizacija obsega 4 industrijska podjetja za predelavo usnja ter 21 obrtniških usnjarnjev, nadalje 36 pooblaščenih trgovcev za prodajo usnja in 681 čevljarjev.

Med ostalimi kontroliranimi industrijskimi proizvodi, katerih razdelitev je poverjena Pokrajinskemu svetu korporacij, je omeniti posebno špirit, klet, petrolej in benzin za industrijske svrhe, karbid, sukanec, masne kisline, šelak, škrob, jermena in gumijeve izdelke.

Urad Pokrajinskega sveta se je trudil, da pre-skrbi pravočasno obnovu in dopolnitev zalog ter da prilagodi pri vsakomesečnih razdelitvah nakazila izpremenjenim prilikam in obsegu prevzetih del. Pri vsakem posameznem koristniku so se te okolnosti vedno vpoštevale. Potrošače se je navajalo postopoma k racionalni štednji, uporabljajoč analogni smernice, ki so bile izdane za discipliniranje potrošnje v starih pokrajinah. Kjer so bile navedene surovine nadomestljive z drugimi proizvodi, kakor na primer pri izdelavi kisa, destilaciji itd., so bili potrošniki časom napoteni na uporabo drugih surovin, da bi se čim večje količine zalog racioniranih proizvodov mogle rezervirati za ostale vrste produktivne delavnosti in takim podjetjem omogočilo nemoteno okroževanje.

Ob času ustanovitve Pokrajinskega sveta korporacij je bilo v katastru Pokrajinskega sveta vpisanih 145 industrijskih obratov, 5580 obrtniških, 3296 trgovinskih in 1526 gostinskih obratov. Od tedaj je bilo obravnavanih 142 prošelj odnosno prijav za nastop novih obratov in sicer 8 za industrijska, 62 za trgovska, 54 za obrtniške in 18 za gostinske obrate. Tekom iste poslovne dobe je bilo pri vpisanih podjetjih zabeleženih skupno 726 izprememb.

Od vsega tega gibanja odpade največji del na mesto Ljubljana. Sorazmerno znatnejše število odjav se tolmači zaradi izselitve mnogih imetnikov obratov, deloma pa so bili obrti odjavljeni zaradi koncentracije poslovanja in reorganizacije razdeljevanja gotovih proizvodov potom Preveda, medtem ko so bile začasne odjave povzročene deloma zaradi redukcije poslovnega prometa ali preureditve poslovnih prostorov odnosno izprememb v lastništvo tvrdk.

V trgovinskem registru sveta je bilo vpisanih 16 in izbrisanih 9 trgovsko-sodno protokoliranih tvrdk. Izpremembe so nastale pri 35 protokoliranih tvrdkah. Te izpremembe so deloma v zvezi s sistemizacijo podružnic, ki so se prilagodile novim prilikam. V šestih primerih družb z omejeno zavozo je bila zabeležena uvedba likvidacije. V združenem registru so bile vpisane 4 nove zadruge, izbrisani 2, izpremembe so bile registrirane pri 32 združenih. Konkurnoz in poravnalnih postopanj v poslovni dobi ni bilo.

Pri Pokrajinskem svetu korporacij posluje posebna preizkuševalna komisija za mojstrske izpite, ki jih morajo polagati pomočniki po dovršeni pomočniški dobi, da dokažejo potrebno splošno izobrazbo in tehnično usposobljenost za samostojno izvrševanje posameznih rokodelskih obratov. V drugem polletju preteklega leta se je vršilo 65 mojstrskih izpitov. V dveh primerih kandidati

Delovanje GILL-a

Otvoritev informativnega sestanka za telesno vzgojo

Tiskovni urad Zveze fašijev objavlja:

V nedeljo, dne 21. t. m. ob 10 je v telovadnici Zveznega poveljstva GILL-a bila otvoritev tečajja za telesno vzgojo za učitelje v pokrajinskem glavnem mestu. Bili so prisotni: zvezni podtajnik Capurso v zastopstvu zveznega tajnika, šolski komisar comm. Depoli, voditelji GILL-a in Sole.

Zvezni podtajnik je orisal svrhu tega tečajja in je priporočil voditeljem zavoda in poučujočim skrbeti za koristnost in cilje vzgoje, da bi gojenci z zanimanjem in privrženostjo sledili tečajem za telesno vzgojo. Odlikovanje šol in zavodov, ki se bodo izkazali, bo služilo za še večjo pobudo udeležencem.

Nato je naslovil besede zahvale in zadovoljstva za v lanskem letu dosežene rezultate in za zanimanje, ki so ga pokazali vsi udeleženci. Nato je bilo predvajanih nekaj vaj iz gimnastike za tekoče šolsko leto.

Na koncu prevajanja je zvezni podtajnik odredil pozdrav Duceju.

niso prestali preizkušnje. Največje število izpitov se nanaša na izpite krojačev, mizarjev, čevljarjev ter mesarjev, dočim so ostale stroke zastopane v manjšem številu.

Opaziti se interes za izdelavo surogatnih živiliških proizvodov ter za produkcijo raznih nadomestil za manjkajoče vrste blaga kemične in materialne stroke iz nadomestkov, ki so na razpolago. Mnogo obratov se v tej smeri uspešno uveljavlja in je razvilo že svojo aktivnost preko mej Ljubljanske pokrajine. V splošnem se je izvoz proizvodov pokrajine v poslovni dobi zadovoljivo razvijal predvsem v stroki papirja, kartonažnih in galanterijskih izdelkov ter torbarstva, kovinskih predmetov in pohištva ter pletenin.

Zavod za pospeševanje strokovne izobrazbe za obrtništvo, ki obstoja pri Pokrajinskem svetu korporacij, je priredil v preteklem letu tečaj za mizarstvo risanje, ki še traja. Specialni tečajji so se poleg tega vršili še za grafične stroke in elektroinstalaterje. Za tekoče leto je predviden obširnejši program 15 strokovnih tečajev za obrtništvo ter so bili v to svrhu stavljeni potrebni zneski za kritje stroškov v proračun.

Na novo je bila osnovana pri svetu posebna komisija za reševanje pritožb proti neupravičeno visokim najemninam v novih zgradbah, ki bo v kratkem sklicala k zasedanju.

Za strokovno izobrazbo naraščajo skrb pri Pokrajinski svet na eni strani z denarnimi prispevki in učili za vzdrževanje strokovnih in nadaljevalnih šol, ki obstojajo v pokrajini, kakor tudi za vzdrževanje nadaljevalnih tečajev za trgovske in obrtne vaje v onih krajih, kjer se ne morejo vršiti redne šole. Poleg tega pa ima Pokrajinski svet korporacij tudi dvoje lastnih učilišč, in sicer dvorazredno trgovsko šolo ter abiturientski tečaj. Na dvorazredni trgovski šoli je vpisano v I. letniku 16 učencev, v II. letniku istotako 16. V abiturientski tečaj je v tekočem letu vpisanih od početka šolskega leta 117 rednih slušateljev in 3 izredni, dočim se jih je 11 vpisalo naknadno. V tečaju poučuje 18 strokovnih moči, ki predavajo skupno 35 učnih ur tedensko. Omenjeni zavodi uživajo po svoji organizaciji in učnem uspehu dober sloves. Posebno abiturientski tečaj nudi v prilikah, ko je moralo mnogo oseb opustiti nadaljnje študije ali izpremeniti poklice, dobrodošlo priliko za izpolnitev znanja o gospodarstvu. Zavodi se vzdržujejo z lastnimi dohodki in ne obremenjujejo proračuna Pokrajinskega sveta korporacij.

Za tekoče leto je bil sestavljen proračun v višini 3.375.372 lir stroškov in istotoliko dohodkov, ki so potrebni, da se stori Pokrajinskemu svetu korporacij primerna podlaga za uspešno udeleževanje na širokem delokrogu nove pristojnosti. Pri tem se je posebno jemalo ozira na mnogobrojne potrebe akcij za obnovo gospodarstva ter za pospeševanje strokovne izobrazbe obrtniškega, poljedelskega ter industrijskega naraščaja.

Za obsežno in koristno poslovanje sveta gre posebna zahvala podpredsedniku, ki v svojem vztrajnem in neumornem delovanju pozorno motri gospodarsko življenje pokrajine ter poslovanje uradov, ki se pod preudarnim in hvalevrednim vodstvom podpravnatelja in oddelkovih starešin kar najbolj trudijo, da se poverjena jim dela točno, redno in hitro izvršijo.

Temu kratkemu prikazu poslovanja sveta v prvi dobi svojega delovanja je treba, da sledi vsaj v glavnih obrisih še očrtanje gospodarskega položaja pokrajine.

Poročevalec je nato podal kratko sliko o gospodarskem položaju pokrajine, ki se tiče dela korporacijskega sveta in je zaključil takole:

Ne morem zaključiti tega kratkega pregleda o poslovanju sveta v prvi dobi njegove nove ureditve, ne da bi izrazil v imenu sveta vdano zahvalo Ekselenciji Visokemu komisariju za veliko in stalno podporo, e katero je olajšal našo, ne baš vedno lahko nalogo.

Naše delo bo moglo postati bolj intenzivno in učinkovito v novi dobi, ki pričena danes z neposrednim delovanjem predstavnikov produktivnih kategorij, ki so vse zastopane v krogu sveta.

Prevezemmo nase obvezo, da se bomo pri našem bodočem delovanju ravnali z vneto in disciplino po navodilih našega odličnega poglavarja pokrajine.

Italijansko državljanstvo za priključeno bivše jugoslovansko ozemlje

Kakor poroča »Piccolo«, se bodo z zakonskim odlokom, ki bo v kratkem objavljen in ki ga je že odobril ministrski svet, določila navodila za podelitev italijanskega državljanstva prebivalstvu bivših jugoslovanskih pokrajin, priključeni h Kraljevini, in sicer za Ljubljansko pokrajino, za Cattaro in Spalato ter za sosedne pokrajine Zara in Fiume.

Omenjena navodila se bodo držala običajne italijanske tradicije glede državljanstva in bodo za podeljevanje merodajne »jus soli, jus sanguinis in residentia«, upoštevajoč, da ta sistem dovoljno jamči izvir oseb, ki lahko dobe italijansko državljanstvo. V podrobnostih se določa, da bo italijansko državljanstvo podeljeno bivšim jugoslovanskim državljanom, ki so rojeni na priključenem področju, katerih očetje so rojeni na istem ozemlju in ki bivajo na tem ozemlju ali v drugih pokrajinah Kraljevine. Državljanstvo bo podeljeno tudi onim, ki so rojeni na dotičnem ozemlju ter vsaj pet let bivajo tam ali pa v drugih pokrajinah Kraljevine. Da bi se na drugi strani preprečila nevarnost, da pridejo v sklop državljanstva politično nezaželeni življi, bo odlok dajal široko možnost prefektom, da izključijo od podelitve državljanstva nezaželene osebe.

Ameriški načrti za severno francosko Afriko

Rim, 23. februarja. Glede na nasprotja med Giraudijem in De Gaullejem in na angleško-ameriška neoglasila zaradi severne francoske Afrike, je izšlo zanimivo poročilo po radiju iz Brazzavilleja in poročilo v »Frankfurter Zeitung«. Z ozirom na ta poročila se je treba spomniti političnega načrta, ki ga je zasnovala Amerika in ki je naravnost fantastičen, saj razodeva velike ameriške imperialistične težnje. Tu je nekaj točk iz tega načrta:

Severna francoska Afrika vsebuje 18 milijonov prebivalcev; od teh sta 2 milijona Evropejcev in pol milijona židov, kateri imajo v oblasti 65 do 80 odstotkov vsega bogastva te pokrajine. Jasno je, da se ameriška politika ne more opirati na drugo prebivalstvo ko na židove, ki so zmeraj simpatizirali z ameriško politiko in so Američane tudi pozdravili kot osvoboditelje. A kakor kaže zgled iz Palestine, je jasno, da ne bi moglo bivati judovsko ljudstvo v soglasju z muslimanskim prebivalstvom. Toda Američani imajo v načrtu preseljevanje muslimanov na debelo. Preseliti jih menijo v orient, nemara k Nilu. Francozi, ki jih je tu kak milijon, bi se morali vrniti v domovino. Kakih dve sto tisoč Evropejcev italijanske narodnosti in kakih 3000 Špancev bi poslali prav tako iz teh krajev. Kako bi potem nadomestili praznino, ko bi odšlo kakih 7 do 8 milijonov oseb? Odgovor na to vprašanje je v ameriškem načrtu koj pri rokah. To praznino, tako pravi Amerika, bi napolnili z ameriški zamorci, ki bi ustanovili tu svojo kolonijo pod nadoblastjo Amerike, ki bi sploh imela poglavito besedo v vsej sedanji francoski severni Afriki.

Kakor je ta ameriška zasnova zares fantastična — piše »Frankfurter Zeitung« — pa ima vendarle tudi svoje predhodnike v zgodovini Amerike. Zadošči je, če se spomnimo na ameriško ravnanje s črnimi sužnji in na ustanovitve republike Liberije. Načrt se bavi nadalje s tem, kako je potrebno, da zaživi v Afriki vodstvo ameriških črncev in da bo

v vsej Afriki gospodoval rod zamorcev iz Amerike, češ da bo tu na pravem mestu, medtem ko je v Ameriki zamorsko plemo drugotnega pomena.

Druga Amerika.

Na podlagi takih načrtov bi se moralo preseliti v Afriko 15 milijonov ameriških zamorcev in tisto praznino bi v Afriki napolnili prej ko v 50 letih. Da bi tako Afrika postala druga Amerika, je seveda neobhodno potrebno, da bi se v Afriki naselilo tudi čim več judov. Tako bi se sestavila fantastična piramida, ki bi imela za temelj domače, inorodne Afričane, na njih bi bili ameriški zamorci-priseljenci, a prav na vrhu bi se oblastno šopirila kaka stotina ali kak tisoč Američanov hebrejskega plemena.

Ta načrt je pač vse prej kot idealen. Z njim bi prešla Afrika povsem v roke Amerike. Tisti, ki je ta načrt sestavil, ni prav nič računal z opozicijo, ki se ustavlja Rooseveltovim načrtom, in se ni zmenil za velike obljube, ki so jih svoj čas dale Združene ameriške države svojim črncem.

Seveda je nemogoče — piše dalje »Frankfurter Zeitung« — kontrolirati avtentičnost te spomenice in dognati, kdo bi bil njen pravi zasnovatelj. Iz vsega je pač razvidno, kolika mečanska vlada v načrtih za bodočnost francoske severne Afrike in kako se pobližajo med seboj načrti Angležev, Združenih ameriških držav in Giraudjevi. Vsa ta naspotja so prišla na dan vprav takrat, ko sta si v Casablanci zagotavljala Churchill in Roosevelt neomajno slovo v vseh vojnih in poveljskih načrtih.

Neizpodbitno dejstvo je, da je ta ameriški načrt pokazal smer politike, ki ima brez dvoma številne pristaše v Združenih ameriških državah tako v tisku kot v političnem svetu. Ostane še dejstvo, piše »Frankfurter Zeitung«, da je poročilo radija iz Brazzavilleja izšlo pač prezgodaj in bo do kakega takega uresničenja »preteklo še veliko vode« in bo še neštevilno drugih zapletljivih glede na to plat.

(Il Piccolo.)

Izpremembe taksnih predpisov

Pripombe.

1. Za trgovske menice z menično vsoto nad L. 100.— z dospelostjo ne nad en mesec je postopna taksa določena z L. 0.50 za vsakih tisoč lir ali ulomek tisoča lir. Dalje se plačuje vselej tudi stalna priznanična taksa 10 centimov.

Vendar velja ta olajšava samo za menice, ki jih izdajo trgovci in so plačljive v Ljubljanski pokrajini ali v pokrajinah Kraljevine in ki so pisane na obrazcih, nabavljenih od »Fašistične zveze denarnih in zavarovalnih zavodov« in od javnopravnih denarnih zavodov, z dolžnostjo posameznih tvrdk, da izpolnijo te obrazce z navedbo firme, pri čemer smejo uporabljati samo pečatnik z neizbrisnim črnilom.

Take obrazce morajo uporabiti trgovci v 45 dneh od dne taksanja. Kolke smejo na menice nalepljati in jih uničevati samo davčni uradi.

Po preteku 45 dni od taksanja se smejo uporabljati ti obrazci v mejah plačane postopne take samo za menice z dospelostjo nad en mesec.

2. Za druge menice z menično vsoto nad 100.000 lir se mora postopna taksa odmeriti za vsakih tisoč lir ali ulomek tisoča lir z zneskom:

a) L. 2.—, poleg stalne priznanične take cent. 10, za menice z dospelostjo ne nad 4 mesece;
b) L. 3.—, poleg stalne priznanične take cent. 10, za menice z dospelostjo nad 4 mesece do 6 mesecev;

c) L. 6.—, poleg stalne priznanične take cent. 10, za menice z dospelostjo nad 6 mesecev in za biano-menice z datumom in dospelostjo ali brez datuma ali brez dospelosti.

3. Na menice in druge trgovske vrednostne papirje, izdane in plačljive v Ljubljanski pokrajini in v drugih pokrajinah Kraljevine, glaseče se na tujo valuto, se mora izračunati kolkovina na podetavi dejanske vrednosti tuje valute v italijanski veljavi po dnevnem tečaju.

4. Menice in drugi trgovski vrednostni papirji se morajo izdajati izključno le na posebnih takih obrazcih. Denarnim zavodom, bankirjem in trgovcem, ki za to zaprosijo, pa smejo davčni uradi dovoliti, da dajo taksiirati e kolki lastne tiskane ali litografirane obrazce za menice in druge trgovske vrednostne papirje na kakršno koli vsoto, ako je na njih vtisnjena navedba zavoda ali tvrdke, ki jih izda.

5. Za menice z dospelostjo ne nad 90 dni, izdane od italijanskih, slovenskih ali inozemskih tvrdk in sprejete po denarnih zavodih, ki jih ministarstvo za finance z odlokom določi za akceptiranje trat v kritje izvoza, se plačuje taksa cent. 20 za vsakih tisoč lir, vendar ne manj ko cent. 20, poleg stalne priznanične take cent. 10.

Izvozne tvrdke morajo uporabljati za izdajo menice lastne tiskane ali litografirane obrazce, nalepljajo pa kolke nanje in jih uničujejo davčni uradi.

TARIFA KOLKOVINE

na bolete in druge carinske listine.

1. Bolete in priznanice za carinske dohodke kakršne koli vrste, za predpisano skladiščenje in za uporabo znakov po dokončni odmeri carin in za dodatno plačilo premo la pobranih carin

— do lir 100 stalna taksa lir 0.25
— če presega vsota lir 100, za vsakih tisoč lir ali ulomek tisoča lir 0.65
toda največ 60 lir.

Če se končuje celotni znesek taksa na ulomek lire, se mora zaokrožiti na eno liro.

2. Bolete in priznanice o vplačilu in dvigu carinskih pologov v znesku nad 1 liro; če vsota presega:

lir	1 toda ne lir	100 stalna taksa	lir	0.30
" 100	" " " 1.000	" " " "	" 1.—	
" 1.000	" " " 3.000	" " " "	" 1.50	
" 3.000	" " " 4.000	" " " "	" 2.—	
" 4.000	" " " 6.000	" " " "	" 3.—	
" 6.000	" " " 8.000	" " " "	" 4.—	
" 8.000	" " " 10.000	" " " "	" 5.—	
" 10.000	stalna taksa	" " " "	" 6.—	

3. Bolete o varščinah, ki se nanašajo na inozemsko blago: stalna taksa 8.—

4. Bolete o vskladitvenju, naj se nanašajo na inozemsko blago ali pa domače blago: stalna taksa 6.—

5. Bolete o začasnem uvozu carini zavezanega blaga ne glede na vrsto varščine: stalna taksa 8.—

6. Bolete o izterjavi kazni, stroškov in izkupička od zaplenbe:

na vsote do lir	100	" " " "	" 2.—
" " nad	100 do lir 1.000	" " " "	" 5.—
" " " "	1.000 " 5.000	" " " "	" 10.—
" " " "	5.000 " 10.000	" " " "	" 25.—
" " " "	10.000, za vsakih lir 100 ali ulomek več	" " " "	" 0.50

Deli lire se zaokrožajo na eno liro.

7. Vsaka druga carinska bolela, vstevši boleto o začasnem uvozu carine prostega blaga in boleto o začasnem izvozu

8. Splošne uvozne prijave 4.—

9. Carinske spremnice 2.—

10. Izlovrni listi:

— za blago v tovornih, vsak tovorek 0.20
vendar ne manj ko L. 0.80;

KULTURNI OBZORNIK

Knjiga za dekleta

J. Gerely: Daj mi svoje srce.

V naši javnosti so bile zelo lepo sprejete vzgojne knjige za fante, ki jih je pisal madžarski univerzitetni profesor dr. Toth, svetovno znani vzgojitelj in pisatelj vzgojnih knjig za fante in dekleta v nevarnih letih, v katerih je razodeval smisel in skrivnost življenja na način, da najmanj škodo trpi nežna mladost v času največje nevarnosti za dušo in telo. Taka knjiga je bila n. pr. »Pomladni viharji«, ki jo je izdala Ljudska knjigarna pred leti. Potreba pa se je čutila po podobni »knjigi za dozorajoča dekleta«, ki bi obravnavala pereče vprašanja zakona. In taki potrebi je sedaj zadoščeno s prevodom J. Gerelyjeve knjige »Daj mi svoje srce!« ki jo je prevedla prof. Gundetova in izdala pred kratkim Ljudska knjigarna.

Pisateljica je knjigi dala motto iz ev. pisma: »Tisti, ki je od začetka prva dva človeka ustvaril, ju je ustvaril kot moža in ženo« (Sv. Matej, 19, 4). In nato ne podaja Gerely kakšne suhoparne pedagoške razlage, ki je mladi ljudje brati počelo, temveč prijetno zgodbo o raznih tipih deklet ter raznih usodah in njihovi ljubezni, vse pa ob glavni osebi studentke Eve, ki doživlja te različne usode in epoznava vrednost in nevednost življenja. Tu so kot v lepi povestici orisana dekleta, ki ne dajo na svojo deklško čast, se nosijo kot kupljiva dekleta, čeprav so v duši nepokvarjene, ki pa potem po razočaranju padejo v drugo nasprotje tako imenovano »tercijalistvo«, ki je tudi samo izrodek; umiri se šele v dobrodeletstvu, s katerim zadosti svojemu materinskemu čutu (Eliza) in potem so tu še Jerica, ki prevzame drugi ženi moža, tu je Hilda, ki ematra zakon samo za uživanje, tu je dobra Magda, potem Cveta, ki bi rada vsem angelcem; z nebes dala telesa, itd. itd., dekleta, ki spoznavajo smisel žrtve in smisel ljubezni. In tako Eva, ki je študirala, pa je mislila, da ji daje študij vse, pride do tega, da je ljubezen večja vrednota ter doživlja

tudi razna razočaranja v ljubezni: pri enem se razlikujeta v nazorih o zakonu, pri drugem moti vera, nazadnje pa doživi svojo ljubezen in erečo tam, kjer bi je ne pričakovala: v 27 letu vzljubi 32 letnega vdovca z enim otrokom. Srečna stopi z njim pred oltar, da prejme božji blagoslov in mu ostane zvesta do smrti kot žena in mati, varuhinja njegovega družinskega življenja.

To je zgodba v kateri so pojasnjena vsa vprašanja, ki begajo deklet, ko hoče od nje življenje: Daj mi svoje srce. In te rešuje v smislu vere in prave sreče v ljubezni. Sam dr. Toth je knjigi napisal u v o d, v katerem govori o prednostih te knjige, o tenkočutnosti, obzirnosti in spoštovanju, s katerim načena pisateljica kočljiva vprašanja življenja ter ji želi vse blagoslov z željo, naj bi dekleta premislila, komu darujejo svoje srce — ali svetišču ženskega samostana Bogu ali možu pri poročnem oltarju.

Se posebej pa je slovenski prevod priporočil škof dr. Rožman z besedami »Knjiga na pot«, v katerih poudarja, da kaže knjiga pot nazaj v družinski raj, kakor ga je Bog zamislil: k božji zamisli zakona in družine, ter želi slovenski izdaji ves uspeh in blagoslov.

Lepše pač nihče ne more priporočiti te lepe deklške vzgojne knjige.

Vahen: Ljubljana

Damjan Vahen, ki je znan med slovenskim piščim obinstvom predvsem v prevodih Prešerna (Krst pri Savici) in svojih pesmih v esperantski jezik, po v nekaj primerkih izdani zgodovinski knjigi o gradu Brdo ter pripravah za opis slovenskih mest in trgov, je zdaj ponatisnil iz Zadrugarja svoj zgodovinski oris mesta Ljubljane, ki ga je zdaj izdala založba »Naši obrabi« v Ljubljani (str. 240). Kot uvod v svoj oris je ponatisnil Cankarjev slavospev na Ljubljano, ki jo je Bog podelil slovenskemu narodu »za tolažbo in povračilo v hudih časih«.

V zadnjih časih se je pri nas razvila vedoželjnost o zgodovini domačih krajev, kar izpričuje, da se vneta bavimo z domovinoznanstvom. Do

Bolgarska semena za Hrvatsko. Strokovna zajednica gojilcev oljnatih rastlin je dosegla dovoljenje za uvoz 10 vagonov sončničnega semena iz Bolgarije. S tem semenskim blagom hočejo obnoviti hrvatsko kulturo oljnatih rastlin.

Zvišanje cen vžgalic na Hrvatskem. Hrvatsko ministristvo je zvišalo cene vžgalic za eno tretjino.

Popis davčnih zavezancev na Hrvatskem. Te dni so začeli izvajati na Hrvatskem organi mestne davčne uprave obremen z državnimi organi pri davčnih upravah popis vseh davčnih zavezancev. Popis bo izveden do konca marca letos.

Croatia-put, hrvatska uradna potovalna pisarna, je odprla te dni dve svoji poslovalnici, eno v Berlinu, drugo v Dubrovniku.

Konec brezposelnosti na Hrvatskem. Borza dela v Zagrebu je leta 1939, in 1840. posredovala 13.000 služb pri 180.000 prošnjah. Število prošelj brezposelnih za službe je nazadovale leta 1941. na 134.000, katerim 8300 je preskrbelo zaposlitev borza dela. Veliko število delavcev je našlo zaposlitev v Nemčiji. S koncem 1. 1942. je znašalo število prijavljenih brezposelnih v Zagrebu le še 1100. Za storitev novih delovnih možnosti namerava zagreška borza dela oživitviti posebne delavnice, ki bodo dale delavcem, ki drugače ne morejo biti zaposleni, delo.

Kmetijski dolgi v Srbiji. Nedavno so v Srbiji pristopili k novelizaciji uredbe o odložitvi plačil za kmetске dolgove. Vsi plačilni roki so bili krajšani in so bile ukinjene številne olajšave za odplačevanje dolgov. Vse dotedanje olajšave so bile ukinjene za kmetске dolgove, ki presegajo 500.000 din.

Zvišanje glavnice Credit Lyonnaisa. Znaná francoska velebanka Credit Lyonnais bo zvišala glavnico od 400 na 1000 milijonov francoskih frankov.

Obtok bankovcev v Grčiji. Sredi novembra lanskega leta je znašal obtok bankovcev grške narodne banke 306 milijard drahem, dočim je znašala zadržitev države pri Narodni banki 106 milijard drahem, terjatve do inozemstva pa so znašale iz raznih naslovov 196 milijard drahem.

Premog in nafta v Romuniji. Da bi se varčevalo z zalogami petroleja, je romunska vlada odredila preureditev pogona državnih železnic in velikih industrijskih podjetij na premog,

Gospodarstvo

dočim je bilo pogonsko sredstvo doslej nafta. Zaradi tega računajo, da bo potrebno veliko povečanje romunske proizvodnje premoga. Sedaj je v premogarstvu zaposlenih okoli 17.000 rudarjev.

Angleški vojni stroški so tako narasli, da dosegajo že 14 milijonov funtov sterlingov na dan. Zaradi tega je moral finančni minister zahtevati naknadni kredit v znesku 900 milijonov funtov. Dejanski izdatki v tekočem letu pressegajo proračunske za 400 milijonov funtov, proračun pa znaša 4900 milijonov funtov.

Deliške družbe v Španiji in Španskem Maroku imajo skupno delniško glavnico ca. 20.7 milijarde pezeta, od katerih je vplačanih 17.06 milijarde, nadalje je obveznic v obteku še za 3.26 milijarde pezeta.

Izdelovanje umetnega kavčuka v Zedinjenih državah. Te dni je šele začela obratovati prva ameriška tvornica umetnega kavčuka v Zedinjenih državah. Ta tvornica naj izpolni veliko praznino v ameriški oskrbi z gumijem. Za tekoče leto cenijo namreč strokovni krogi, da bo naravnega kavčuka prišlo v Zedinjene države 40.000 ton, dočim znaša najnujnejša potreba 600.000 ton in je zaradi tega pričakovati novih omejitev porabo kavčuka v Zedinjenih državah.

Nadomestek za olivno olje je iznašel neki japonski profesor. Novi nadomestek za olivno olje je dejansko ekstrakt iz čajnih rastlin in izkazuje iste kakovosti kot olivno olje, tako da bo nadomestek služil lahko za prehranjevalno in zdravstveno svrhe.

Izšla je nova knjiga

»Slovenčeve knjižnice«

svelovnoznani roman

LORNA DOONE

Spisal R. Blackmoore

17. stoletje s svojo čudovito romantiko zaživi v tej knjigi z vso bujnostjo.

Oba dela povesli sta vezana v eno knjigo. Knjigo dobite po vseh knjigarnah in trafikah.

Ves partizanski vod zajet

Dobrepolje, 24. februarja.

Dne 19. februarja so se fantje vaške straže v Hočevarji zares junake izkazali. Majhna straža — 12 fantov — je krenila v gozdove proti Lazam in Korinju, da preišče ta teren. Bogve kolikokrat se prehodili ta teren, vendar so partizani, skriti v svojih podzemskih brlogih vse te mimohode srečno prestali. To pot pa se jim je pokazalo. Prav nič ni vedela straža, koliko jih je, vendar si niso prav nič pomislili obkoliti in napasti posadko, čeprav so vsi tvegali svoje življenje. Njihovo junaštvo in odločnost je bilo bogato poplačano. V kratki borbi se jim je posrečilo ujeti ves terenski partizanski vod, ki je skrbel za obveščevalno službo skoraj za vso Suho Kraljino, krško in dobrepoljsko dolino. Človek bi mislil, da se bodo ti »legendarni borci« zares borili kot levi, saj tako beremo v njihovih lističih, toda ob prvih odločnih in dobro pogodenih streljih jim je padla puška iz rok in so se kot preplašena zverjad razbežali na vse strani. Fantje niso odnehal, ampak so jih zveli vsak nekaj na muho tako da je od celega voda pobegnil samo eden (Seme Anton iz Vidma) in še temu so tik za petami.

— za blago v razsutem stanju s težo do 10.000 kg	" 4.—
— nad 10.000 kg za vsakih 1000 kg ali ulomek več	" 0.40
11. Spremnice za domače blago	" 0.80
12. Izvorna potrdila:	
— za blago po izvoru z oziroma Italijansko-albanske carinske zveze ali iz inozemstva, če se pošilja po pošti (poštni paketi, mali poštni paketi, zavarovane škatle z napovedano vrednostjo, pisemska pošta):	
v vrednosti do lir 100	" 0.50
v vrednosti nad " 100 do lir 1000	" 1.—
v vrednosti nad " 1.000	" 4.—
— za blago po izvoru iz inozemstva, ki se ne pošilja po pošti	" 4.—

Kaj prijazen je bil pogled na te umazane in razcapane »osvoboditelje«. Uši toliko, da bi jih lahko izvažali, lasje prav do erede hrbta, brada divje razmršena, skoraj vsi bos, raztrgani pa popolnoma, zares legendarni »osvoboditelji« in »tesarji« novega socialnega reda.

Marsikdo se je ob tem lepem plenu naših fantov oddahnil. Saj so bili med temi ujetniki glavni etrahovalci in agitatorji krške doline, Suhe Kraljine, vse tja do Dobrepolja. Sani domačini so bili to, ki so še danes skrbeli, da je bila »velika partizanska armada« pravilno obveščena o situaciji na tem terenu. Najmarkantnejša osebnost med ujetniki je seveda znani korinski učitelj Ožbald Vladimir, politični komisar in strahovalec vseh vasi od Krke tja do Zvirč. Kot vsi komisariji, tako je bil tudi ta obo-rožen samo z revolverjem, ki mu ga je dal znani partizanski komandant »Primož« ali po naše »Turn-herr«, učitelj iz Višnje gore. Kot vsak partijec, tako je seveda tudi on vse svoje zločine trdovratno tajil, toda preveč jih je, da bi mogel uiti neizprosnim roki. — Med ujetniki joka danes za lepim partizanskim življenjem Završček Franc iz Gabrovščic, kateremu se mora marsikateri zapeljani kmečki fant zahvaliti, da danes tava po gozdovih, pričakujoč, kdaj bo tudi njega zadela neizproсна usoda. — Prav tako so prispeli do zadnjega kantona svojega žalostnega življenja tudi drugi znani propagatorji in navdušeni partizani kot so: Pajk Henrik iz Vidma, Zupanc Jože iz Znojil, Zajc Anton iz Vidma, Zupanc Stanislav iz Znojil pa je že med borbo dobil svoje plačilo.

Nevarna partizanka prijeta

Blizu Dravclj pri Ljubljani so ujeli sestro proslulega partizanskega terenca in ovaduha, ki je spravil v smrt 4 nedolžne ljudi iz okolice Ribnice, Lesar Marijo. Lesarjeva se je že dalj časa klatila s partizani, končno pa je tudi njo doletela usoda, ki neizpročno in zanesljivo sledi že preostalim in razkropljenim partizanskim krdelom.

urada odstranili, prav tako pa tudi zmaja ob strešnih žlebovih, češ, da ne krasita pročelja mestne hiše. V istem času so tudi prezidali stolpič. Pred mestno hišo pa je stal tudi sramotni steber in sramotna klop, na katero so posajali obrtnike, ki so se pregrešili v svojem poklicu.« Tako piše str. 155), da je stolp šentpetrske cerkve poslikal Quaglio ter citira zato Izvestje Muzejskega društva V. l. str. 125 (treba bi bilo tudi ta citat pove-riti!), ko pa je vendar vse l. 1942 izhajala v Domu in svetu dr. Mikuževa razprava o Jelovškovih freskah pri Šentpetru! Itd.

Predvsem pa daje vrednost temu pregledu izbira podob in tlorisov stare Ljubljane, ki jih je res prerisal z lastno roko Damjan Vahen, niso pa plod njegovega znanstvenega napora, da bi mogel nositi njegovo ime. To samo mimogrede. Slike stare Ljubljane v raznih stavbah pa so zelo številne ter zanimive.

Vahen je hotel dati svojemu delu znanstven značaj, zato je dodal tudi opombe in vi-re. Toda prav iz teh virov se vidi, kako skromno je bilo njegovo gradivo in vi-ri, iz katerih je črpal. Saj ne navaja nikjer najnovejšo literaturo, posebno ne tiste, ki bi lahko dala širši zgodovinski okvir njegovim snovnim paberkom. Tako se ne ozira na najnovejšo razpravo o mostiščarski ljubljanski kulturi dr. Ložarja, ne o postanku Ljubljane dr. Rusa, ne na druge razprave novejših zgodovinarjev (Stoletove o razvoju Ljubljane, Steskove o ljubljanskih škofih, na uvodu v izdajo mestnih reprezentativnih albumov, ne na članke v Kroniki, na Zwitterjevo premikanje prebivalstva itd. itd).

Tako je ta Vahnov zgodovinski oris Ljubljane prikladen žepni pripomoček najvidnejših razvojnih črt ljubljanske fiziognomije, ki bi prila prav tako domačinu kakor tujcu za prvo orien-tacijo, ni pa v njem sistema ne zgodovinske metode. Izpolnila pa bo svoj praktični namen, ki mu je namenjena.

Sicer pa naj bo sodba o njeni vrednosti pri-držana poklicnim zgodovinarjem.

td.

»Čitaj in širi Slovenca!«

Drobne novice

Koledar

Četrtek, 25. svečana: Valburga, devica in opatica; Feliks III., papež; Cezarji, spoznavalec. Petek, 26. svečana: Matilda, devica; Viktor, spoznavalec; Aleksander, škof.

Novi grobovi

† Valentin Erklavec. V 82. letu starosti je umrl v Ljubljani gospod Valentin Erklavec. Blagoga rajnega bodo pokopali v četrtek, dne 25. februarja ob treh popoldne iz kapele sv. Nikolaja na Zalah.

† Ivan Spoljarič. V 82. letu starosti je umrl v Ljubljani bivši trgovec in posestnik gospod Ivan Spoljarič. Na zadnji poti ga bodo pospremili v četrtek, dne 25. februarja ob pol treh popoldne iz kapele sv. Jožefa na Zalah.

Naj rajnika sveti večna Luč! Vsem, ki žalujejo za njima, naše iskreno sožalje!

75 letnica vzorne matere

Kljub hrupni, vendar včasih skoraj že enolični vsakdanjosti je umestno in prav, če se kot kronisti spomnimo tudi lepih dogodkov, ki dozorjajo v tihoti družinskega življenja. Saj nam ob njih vse lepše sije upanje v bodočnost. Obdana od svojih sinov, njihovih žena in otrok praznuje danes 25. februarja svojo 75. letnico gospe Marija Tominec. Dan na dan jo vidite, ko se v zgodnjih jutranjih urah vrača iz cerkve. Hiti domov, da se spet iznova vpreže v delo, ki mu je z dušo in telesom bila vdana vse svoje življenje. Rojena 25. februarja 1868. v Podbrezjah pri Kovačah se je še mlada primožila v Ljubljano in tu s pok. želez. sprevodnikom Ivanom vzgojila osem otrok, samih sinov, ki so vsi že na lepih položajih. Kot mati je lahko nanje v resnici ponosna. Od najstarejšega do najmlajšega: Franciska, p. dr. Angelik, p. dr. Roman, dr. Stanko, višji svetnik pri železniškem ravnanstvu v Beogradu, Ciril, bivši mornariški polkovnik, Vladimir, železniški referent, Franc, tajnik medicinske fakultete ter Milan in Oskar, sodnika. Vse to so uspehi njene skrbne vzgoje. Življenje ji ni prizanašalo s trdotami, rasla je v skrbih in delu za družino, polna globoke, večkrat kar sramežljivo skrite ljubezni do otrok. Naj ji dobri Bog nakloni še dokaj let v zdravju in prijetni zavesti: Kar sem mogla, sem storila.

Izšel je prevod

globoke — napete — pretesljive knjige znamenitega pisatelja in letalca

Exupéryja:

Veter, pesek in zvezde

ki je dobila prvo francosko knjižno nagrado.

Knjiga, v elegantni opremi in opremljena s fotografijami, je prvi zvezek letošnjega letnika „Naša knjiga“.

Za naročnike je cena L. 60⁰⁰.

Naročniki naj jo dvignejo v naši knjigarni.

Založba

„Naša knjiga“

Ljudska knjigarna v Ljubljani, Pred škofijo štev. 5

— Krajevni potovalni urad pod vodstvom CIT-a. Z radostjo smo vzeli na znanje iz Uradne lista Ljubljanske pokrajine št. 12 z dne 10. t. m., da je CIT (Italijanska Turistična Družba) prevzela Krajevni Potovalni urad, katerega je do sedaj upravljala Zveza Tujeskega prometa. To je zagotovilo velike prave italijanske družbe, zveste fašistični vladi z geslom vztrajati, ki kljub sobodnim težkostim kljubuje finančnim žrtvam, da bi vseeno mogla nositi povsod svoje ime in da bi lahko resnično pomagala svojim klijentom. Ne briga pa se pri tem za svoj neposredni dobiček. Za direktorja urada je imenovan cav. Guido Candrini dei Patuzzi, ki prihaja iz Milana in je že znan na turističnem polju zaradi svoje posebne ljubeznivosti in ki si bo znal pridobiti tudi naklonjenost ljubljanske prebivalstva.

— Lep uspeh »Pričaranega ženina« na francoskem odru. Vladoval spada med tiste dramatične, ki realistično zajemajo priprosto življenje med vaškimi in trškimi mejniki. Vladoval je izrabil to gradivo v smislu burke in sicer tako, da

je celotno zgodbo zgradil na načelu zamenjave, pridaj možitev z bogatim Amerikancem in čarjanje. Vsi ti pojmi: zamenjava, možitev, bogat tujec in ciganka so znani, skrajaj pa preznani motivi ter je prav za prav odločilno vprašanje le, kako je pisatelj v našem primeru uporabil navedene pripomočke. Delo je prav dobro izpeljano, razdeljeno v tri dejanja. Prvo postavlja osnovo dejanja, drugo razvija do zapletljive, tretje srečno končuje. Delo, ki je zgodbeno v jedru priprosto, sicer pa sprotno zapleteno, je bilo postavljeno na oder dostojno in prikupno. Režiser višji insp. g. Slancer je Vladovala dobro proučil in tridejansko lepo predstavil občinstvu. Uporjena komedija priča o njegovi intuitivni nadarjenosti kakor tudi o šolanem režiserskem okusu. In igralci! Cevljari Urh — družinska copata in pijanček — prav dober, Lenka, njegova žena, vsa v skrbi in kletavosti mimično prav dobra, Urška in Cilka mimično zadovoljivi, vlogi obema dovoljmeta več impulzivnosti, Tonček prav dober, dr. Skaza odlični, poštar prav dober, Kalin dober, Rozamunda prav dobra. Njeno čarjanje bi zahtevalo nekoliko več

Iz dela in življenja - od tu in tam

Z Gorenjskega

Tudi Gorenjci hočejo sodelovati. Zadnji »Kara« wanken Botec z dne 20. februarja prinaša celo vrsto dopisov svojih bralcev, ki vsi pišejo o uvedbi delovne dolžnosti in zatvoritvi obratov. Bralci se namreč pritožujejo, da ni prav, da za Gorenjsko odloki o delovni dolžnosti vseh moških v starosti od 16 do 65 let in vseh žensk v starosti od 17 do 45 let, kakor tudi o ukinitvi obratov, ki niso važni za vojno, ne veljajo. Vsi bralci se potegujejo za to, da bi se odloki razširili tudi na Gorenjsko in to utemeljujejo, da hočejo kljub temu, da so šele kratke čase nemški državljani, prav tako izpolniti svojo dolžnost kot žene in moške v starem raju. Uredništvo na vse te dopise pripominja, da bo najbrž ta zakon v najbližji bodočnosti uveljavljen tudi na Gorenjskem.

Vzgojitelji radovliškega okrožja v Gozdu. Nedavno se je vršilo v Gozdu okrožno šolanje vzgojiteljev radovliškega okrožja. Bilo je mnogo predavanj. Med drugimi je govoril tudi okrožni vodja dr. Hochsteiner in ugotovil, da so vzgojitelji izpolnili svoje naloge.

Kmečko zborovanje v Kranjski gori. Predzadnje nedeljo je bilo v hotelu Razor dobro obiskano zborovanje kmetov iz kranjskogorske občine. Po uvodnih besedah župana Razingerja je štabni vodja Mayr pojasnil v svojem govoru povezanost narodnosocialističnega gospodarstva s politiko. Na koncu je pozval kmete k proizvodni bitki v letošnjem letu.

V krajevni skupini v Bohinjski Srednji vasi so se nedavno vršila zborovanja po celicah. Govorniki so obsežno pojasnjevali sedanji notranji in zunanji položaj. V Boh. Srednji vasi je dr. Komposch jedrnat obrazložil zgodovino narodnega socializma od njegovega početka, obenem pa je podal zanimive podatke in primere o vodstvu bivše jugoslovanske države. Na koncu je zborovalce pozval k trajnemu, odločnemu in enodušnemu sodelovanju do zmage.

Zborovanja na Brezjah se je predzadnje nedeljo udeležilo do 200 članov Volksbunda. Krajevni vodja Rindler je navzočim razložil pomen zborovanja ter v navdušenih besedah opisal gigantsko borbo nemškega naroda za bodočnost Evrope.

Smrtna nesreča. Posestnik sin Ivan Birk iz Gornje Javoršice je tako nesrečno padel, da je obležal mrtve.

Pester večer v Litiji. Policijska stotinja v Litiji je povabila prebivalstvo na zabavni večer v

epičnega oblikovanja, posebno zaradi naslova, ki je, mimogrede povedano, manj posrečen, saj stavi v ostrije vse zgodbe ravno dogajanje okoli njegove čaranja. To bi se dalo urediti z močnejšim izrazom njegovega nastopa. Scenerija dobra. V celoti moramo reči, da je bila burka po zaslugi resnega sodelovanja med režiserjem in igralci prav dobro prikazana in more zadovoljiti tudi izbirčen okus gledališkega občinstva. Pristavimo, da je delo tako, da more napolniti dvorano več kakor nekajkrat, zato bi ne bilo razumno, da bi bilo uprizorjeno le enkrat ali mogoče dvakrat.

— Matijev mraz. Že dober teden traja suho in podnevi sončno vreme z zmernim jutranjim mrazom. Na dan sv. Matije, v sredo, je lahko pomrznilo, po stoječih vodah se je napravil tanek led. V sredo jutraj je bil jutranji temperaturni minimum —3.4. V torek je bil dnevni maksimum +13.8, za februar razmeroma visoka temperatura. Barometer je še vedno visok in je v sredo kazal 773.8 mm. V mestu je bila jutraj gosta megla, v okolici že zgodaj sonce.

— Tekmovalcem za knjižne nagrade, ki jih bo 15. marca določil žreb za pravilno rešitev nagradne uganke v letošnji »Družinski priliki«, svetujemo, naj zaradi prihranka na poštnini pošljajo rešitve v skupinah v enem zavrtku. Priložiti pa je treba za vsak naslov odgovarjajoči nagradni kupon. Kdor se ni kupil »Družinske pratike«, si jo lahko še preskrbi do konca februarja.

S Spodnjega Štajerskega

Trio di Trieste na gostovanju v Celju. V sredo zvečer je bil v dvorani Nemškega doma koncert Trio di Trieste. Pri klavirju je bil Dario de Rosa, violino je igral Renato Zanetovich, na čelu pa Libero Lana. Na sporedu so bili: Mozart, Beethoven in novoromantik Novak.

Smrtna kosa. V Mariboru so umrli: 37 letna zasebnica Cecilija Čep, najstarejši Mariborčan 98 letni upokojenec Franc Kucelj, 87 letni upokojenec državnih železnic Alojzij Judl, v Studenci pri Mariboru 47 letni nadporočnik v rezervi iz prve svetovne vojne Ignacij Opekla. Na Pobrežju 68 letna gostilničarka Marija Pukl, roj. Mikelj, občinski delavec 72 letni Jakob Krojca, na Meljski cesti je v 83. letu starosti umrl železniški kovač Jakob Beleskovič, 59 letna zasebnica Marija Strajnsak, 70 letni železniški upokojenec Franc Rozman, 34 letna ključavničarjeva žena Marija Kranjc, 53 letni Franc Steleč iz Pobrežja, dninar Franc Kobola iz Ruš in sestra usmiljenka Friedburga Hederer. V Zupci vasi je umrla 27 letna Ernestina Wiedenhlova iz Srednje vasi pri Kočevju. V Krškem je umrl 76 letni urar Jožef Tomič iz Kočevja, v Celju je umrl upokojeni žel. uradnik Franc Toplak, v Gradcu je umrla 67 letna upraviteljica žena Olga Kokol iz Maribora, v Radgoni je umrla 80 letna posestnica Neža Krempelj. V Trnju je umrla 74 letna Marija Stine. V Celju je umrla 84 letna ga. Jožefina Weihs, ki je imela zlato materinsko kolajno. V Celju je umrla v 67. letu Marija Filipičič.

Na bojiščih so padli: Toni Haniš, vojak v pehotnem polku, odlikovan z železnim križcem I. in II. reda, doma iz Sv. Pavla pri Prebrodu; pokopan so ga jugovzhodno od Ilmenskega jezera. 20 letni strelce v gorskem polku Franc Pavš; v bolnišnici na vzhodu je umrl radiotelegrafist Roman Treo iz polka gorskih strelcev; padel je Franc Bezjak, lovec na oklopjake, doma iz Maribora; dalje deseter Franc Kotnik iz polka gorskih strelcev pri Velikih Lukih.

Ali si se že naročil na najboljši tednik »Domoljub«?

Naselbina barjanskih mostiščarjev pri Vrhniki

Vrhnika in njena okolica skrivata pod svojo ilovnato in maško zemljo ogromno nemih priči tisoletja starih človeških naselbin od neolitika do dvora divjih vzhodnjakov v rimsko provinco. Trgovski Nauportus, poznorimski castrum sta znanstvenemu svetu že znana. Izkopani so že nekateri keltski grobovi in tudi naša via Appia, Stara cesta na Vrhniki, daje malemu krajevnomu muzeju vedno nove razstavne predmete; ni še dolgo, ko je delavec Mihevc prinesel vsebino rimskega groba, ki ga je izkopal poleg Naceteve gostilne.

Te dni pa je g. Franc Gostiš iz Blatne Brezovice rezal jarek svojemu sosedu Lenartiču. Pri tem je naletel na vrsto v zemljo zabitih kolov, debeline 20–30 cm, ki so oddaljeni med seboj nekako za premer svoje debeline. Poleg kolov je bilo dosti črepih črne keramike in izdelkov iz jelenjega rogova, tako sekira, debela nit, pa tudi več manjših obdelanih kamnov. Veliko zanimanje, ki ga je zlasti na Barju vzbudila najnovejša Jal-

nova knjiga iz dobe mostiščarjev, je tudi g. Gostiš vsililo misel, da je našel novo stavbo na kolih in to domnevo je tudi že potrdil ravnatelj dr. Ložar, ki je nekaj najdb dobil na vpogled. Nova postaja leži južno od vasi Blatna Brezovica kakšnih 160 m severno od Ljubljanične struge nasproti verdemu Logu in je od sedaj znanih mostišč najbližja izviru Ljubljane. Svet je tam nekoliko zvišen, tako da povodnji ne pridejo do njega. Vsa čast g. Gostiš, ki je o najdbi takoj obvestil strokovnjake, ki se drugače pri nas le prerado zgodi, da si najditelji izkopanine prisvajajo ali prodajo v tujino, kot se je to zgodilo še pred kratkim z rimsko vazo, najdeno v strugi Ljubljane pri Bevkah, ki jo je neki Ljubljčan spravil čez mejo.

Ljubljanski muzej pripravlja strokovno odkopavanje celotne naselbine, ki obeta odkriti še marsikaj zanimivega iz življenja na naših tleh pred davnimi tisočletji.

Omejitve porabe električnega toka — ukinjene

Pozimi ob najhujšem mrazu je morala biti zaradi zamrzovanja rek poraba električnega toka v Ljubljani omejena ter je Visoki komisariat zato odredil prepoved obratovanja z elektromotorji in z drugimi električnimi aparati med 16. in 19. uro.

Ker je pa sedaj dobava električne energije iz hidrocentral zasledljivejša ter je večerna otežba mestne električne centrale zaradi daljšega dneva postala nižja, jo bo centrala mestne elektrarne z elektrarno v Tacnu lahko sama krila, če tudi bi odpadla dobava energije od druge. Zato je Visoki komisariat omejitve porabe električnega toka ukinil ter preključil prepoved obratovanja z elektromotorji in drugimi električnimi aparati. Navzlic dovoljenju, da odjemalci električnega toka smejo brez omejitve obratovati z elektromotorji in drugimi električnimi aparati, vendar opozarjamo stranke na čim največje varčevanje z električno energijo.

Pogozditev ob cestah in železnicah posekanih gozdnih pasov

Ljubljansko mestno poglavarstvo opozarja prizadete posestnike, naj v lastnem interesu takoj začne s pogozdovanjem ob cestah in železnicah posekanih gozdnih pasov. Sadike bo oddajala pokrajinska drevnica, a manj premožni gospodarji bodo na predlog mestnega poglavarstva dobili sadike brezplačno. Zato naj posestniki s posredovanjem gozdnih čuvajev ali pa kar neposredno mestnemu gospodarskemu uradu v Beethovni ulici 7, soba št. 35 naznanijo, koliko sadike potrebujejo za pogozditev gozdnih las in posek.

Sprememba v odpravi na postajališču Drenov grič

Direkcija državnih železnic v Ljubljani obvešča, da se odpravljajo od dne 1. marca t. l. dalje na postajališču Drenov grič potniki, prtljaga in ekspresna roba. Brzovozne in sporovozne komadne pošiljke postajališče od navedenega dne dalje ne bo več prevzemalo in oddajalo. Postaja Vrhnika pa bo posredovala pri predaji in oddaji vagonskih pošiljk, ki se bodo lahko še nadalje predajale in oddajale na nezasedenem tovoristu. Vse potrebne informacije dobe udeležene stranke v uradnih urah pri šefih postaj.

Razdeljevanje krmil za krave mlekarice

Pokrajinski Prehranjevalni zavod sporoča, da se bodo dne 24., 25. in 26. t. m. od 8 do 12 in 15 do 18 delile pri Uradu za razdeljevanje mleka v Maistrovi 10 nakaznice za riževe otrobe producentom kravjega mleka tostran kontrolne črte, ki oddajajo mleko po nalogu Preveda.

Krmla se bodo razdeljevala na podlagi količine mleka, ki ga vsak proizvajalec oddaja.

Izpred vojaškega sodišča

Vojaško vojno sodišče višjega poveljstva Oboroženih Sil za Slovenijo—Dalmazijo, odsek v Ljubljani, je izreko naslednje obdobje v razpravi proti Francu Zlobku, sinu pokojnega Martina in pokojne Helene Make, rojenemu v Gažicah pri Cerkljah (nemška Slovenija) dne 16. 8. 1893, bivajočemu v St. Jerneju in nahajajočemu se v zaporih. Obtožen je bil: a) zločina po čl. 1 Ducejevega razglasa z dne 3. 5. 1942, da je v St. Jerneju v nedoločen dobi in sicer od 27. 2. 1942 sodeloval pri združitvi, naperjeni k nasilnemu prevratu političnega, gospodarskega in socialnega reda v državi; b) zločina po čl. 110 C. P. — 16 Ducejevega razglasa z dne 3. 10. 1941, da je v istih okoliščinah sodeloval pri oboroženi skupini in ji dobavljal orožje in strelivo; c) zločina po čl. 2 Ducejevega razglasa z dne 24. 10. 1941, da je v istih okoliščinah hranil orožje in strelivo brez predpisane dovoljenja.

Vojaško sodišče proglašja zato Franca Zlobka za krivega pripisanih mu zločinov in ga obsoja na celotno kazen desmrtne ječe in mu za vedno odvzema pravico do javnih služb, proglašja ga za izveličar pred zakoni, izgublja pravico dedovanja, izgublja zakonsko in očetno oblast in ga obsoja na plačilo pravnih stroškov. Obdoba se v izveličku objavi v »Slovenecu« v Ljubljani.

Iz Hrvaške

Težke izgube odmetnikov. Zagrebško časopisje poroča, da so partizani v doseganih bojih, v katere so jih prisilile italijanske, nemške in hrvaške edince, v posameznih bosanskih predelih utrpeli hude izgube v ljudstvu in materialu. Na bojiščih je padlo nad 5000 partizanov, ravno toliko je pa bilo ranjenih. Italijanske, nemške in hrvaške čete so razen tega zaplenile velike količine orožja in hrane. Razpršeni partizanski oddelki so se sedaj zdesetkali razbežali v nekatere višinske brezovne kraje.

Prva prodaja srečk Hrvatske državne razredne loterije. Finančno ministrstvo NDH bo prihodnje dni izročilo v prodajo prve srečke Hrvatske državne razredne loterije.

Drobna ljubljanska kronika

Na sporedu tretje javne produkcije Glasbene akademije, ki bo v petek 26. februarja ob 18.30 v veliki filharmonski dvorani, so zastopani sledeči skladatelji: Beethoven, Mozart, Brahms, Schumann, Leoncavallo, Scarpatti, Bravinski, Chopin, Musorgski, Rahmaninov, Pavčič in Škerjanec. Sodelujejo slušatelji GA in gojenci SŠS. Sporedi, ki veljajo kot vstopnice, se dobe po 3 lire, dijak po 1 lito, v predprodaji v knjigarni Glasbene Matice.

II. in III. produkcija Slogne glasbene šole. II. produkcija gojenec Slogne glasbene šole bo v soboto 27. februarja ob pol 18 v šolski glasbeni dvorani, Pržakova 19. Na sporedu je klasična glasba. III. produkcija bo v nedeljo 28. februarja ob pol 11 istotam. Na obeh produkcijah nastopajo gojenci pevkega in instrumentalnih oddelkov. Sporeda sta napredaj v šolski pisarni.

Gluhoimerni revčkom je poklonil petletni Vokov Naeko iz Ljubljane znesek 100 lir kot darilo, ki ga je prejel za svoj rojstni dan. Podporno društvo za gluhoimerno mladino se temu svojemu najmlajšemu dobrotniku kar najlepše zahvaljuje in mu želi še mnogo, mnogo srečnih in zdravih let!

Instrukcije in priprava za privatne izpite. Novi (Turk)ski trg 5-III. Diplomirani filozofi nudijo uspešno šolsko pripravo iz vseh predmetov dnevo od 8 do 11 in od 13 do 18. Strogo nadzorovano. Honorar zmern. Iskalci priprav za privatne izpite čez dva razreda. Prijave dnevno od 8 do 11 in od 13 do 18 na gornji naslov.

Nalpotrebneje nauke za pridelovanje zelenjave na Viču in v Mostah bo prebivalstvo dobilo na mestnih zelenjadarskih tečajih, kjer predavajo sami znani strokovnjaki prav o vsem, kar je potrebno začetnikom in tudi izkušenim pridelovalcem znati pri pridelovanju vojnih vrst. Na Viču bodo predavali v četrtek v četrvališki ljudske šole ter trajajo vsi dan od 8 do 11 in popoldne od 14 do 17. Predavali bodo isti strokovnja-

kl, ki so predavali po drugih delih mesta.

V petek bodo pa predavanja v deskem vzgajališču Selo v Mostah tudi ves dan od 8 do 11 in popoldne od 14 do 17 po že za druga predavanja objavljenem razporedu. Zadnje predavanje bo pa drugi četrtek 4. marca v ljudski šoli za Bežigradom tudi z enakim razporedom. Spet pripominjamo, da so predavanja brezplačna ter namenjena najširšim slojem prebivalstva, da sami pridemo do najvišje zdrave zelenjave in za prehrano prebivalstva najboljšo povrtnino. — Priprekani smo pa tudi, da delodajalci gotovo upoštevajo velik pomen pridelovanja zelenjave ter bodo zato svojim uslužbencem radi dovolili obisk predavanj, saj je zadovoljivo delavstvo jamstvo za delavnost uslužbenstva in sprosne podjetja.

Na podelitvi vokalno-orkestralnem koncertu Glasbene Matice bo sodeloval tudi naš najodličnejši violinist Karlo Rupel, ki je že precejšnjo vrsto let na enem najvidnejših mest med našimi koncertanti in v našem koncertnem življenju. Rupel je zrel umetnik, ki obvlada svoj instrument do vseh notankov in se odlikuje z izredno čustveno interpretacijo. Njegovi koncertni nastopi so v resnici zaželeni in pomenijo velik praznik v našem glasbenem življenju. V ponedeljek bo izvajal Paganinijev Preludij in Allegro, dalje Kogojev Andante in Chopinov Valček op. 64, št. 2, troje del iz treh različnih literatur, vsako s svojim posebnostmi. Kogojev Andante lahko s ponosom štejemo med najboljšje violinske skladbe naše literature. Rupel bo tudi to pot spremljala pianistka Zora Zarnikova. Njeno koncertno spremljevanje je umetnost prav posebne vrste, kar je bilo že ponovno z velikim udarcom ugotovljeno ob najrazličnejših priložnostih njegove koncertne dejavnosti. V ostalem bodo nastopili na tem koncertu pianist Anton Trost, sopranistka Valerija Hegbalova, basist Julij Betetto in godalni orkester Orkestralnega društva GI. Matice pod vodstvom dirigenta L. M. Škerjanca.

Koncert bo v ponedeljek, dne 1. marca ob pol 7 zvečer v veliki uniojski dvorani in je že popolnoma razprodan.

Zivliski trg. Ob gosti megli se je v sredo na sv. Matije dan začelo tržno življenje in vrvenje. Prispela je nova pošiljka lepe evatače, ki je razmeroma po ceni. Na izbiro je bilo tudi več zabojev gorizkega špinacea in endivije. Domači živilski trg se je razgibal šele okoli 9 dopoldne. Bilo je na prodaj v obliki domačega mesoliva, dalje nekaj špinacea, domačega »rdečega« radica, precej sladke repe in ohrovtu. Zanimanje za semena postaja od dne do dne večje in ljudje se posebno zanimajo za razno zelenjavo, tako za solato, kakor tudi za povrtnino. Na dan sv. Matije so bili v stari Ljubljani, tako še pred 70 leti veliki in živahni semeni. Matijev semenj v Ljubljani je navadno privlačil velike množice kmečkega ljudstva, ki je kupovalo razno blago po ljubljanskih prodajalnicah in pri sejmarih, ki so postavili svoje šotore zlasti na prostoru pred Mestnim domom.

»Laznivec« je naslov veselolazki, ki jo bo uprizoril Rokodelski oder po uspehih prvih predstavah v nedeljo 28. februarja ob 5 popoldne. Cenjeno občinstvo vjudno opozarjamo, da si preskrbi vstopnice v predprodaji v nedeljo dopoldne od 10 do 12 in dve uri pred pričetkom v društveni pisarni, Petrkova 12-I, desno.

Starl in moderni način reklame. Naši predniki so bili po večini neismerni, le sem in tja, je kdo izmed katerega stanu, bodisi plemiškega ali kmečkega ali kmetkega znal pisati. Tudi stare ljubljanske trgovine tako niso imele pred stoletji tako velikih napisov v abecedi, kakor zdaj. Trgovci so si pomagali na bolj preprost način, namreč z znamenji. Tako poznamo iz zgodovine ljubljanske trgovine, ki so bile »Pri hrušču«, »Pri zlati lojčici« ali celo gostilne. »Pod skalco« in podobno. Zdi se, da se ta tradicija zdaj nekoliko obnavlja. Začel je našin moderne reklame, ki se že uveljavlja zadnja leta po vseh evropskih mestih. Sodobniki se vračamo k izkušnjam starejših in kjer ne pomaga pisana črka, pomaga

slika. To je gotovo uganila tudi trdnika »Everest«, ki je ta teden na pročelje svoje trgovine v Prešernovi ulici postavila ogromno podobo najvišjega peresa, v znamenju, da sleherni vse kaj ta trdnika prodaja in popravila. Marsikateremu intelektualcu, uradniku, obrtniku, dijaku in še kakšnemu, se zbuje poželjive želje ko zagleda to ogromno nalivno pero in si tedaj ogleda tudi resnična nalivna peresa v izloži pod to izvirno reklamo.

Za smeh in zabavo vam je poskrbel francoski oder z uprizoritvijo veseloigre »Ullica št. 15«, ki bo v nedeljo 28. februarja ob 5 popoldne v francoskanski dvorani. Zanimanje za igro je veliko, zato si priskrbite pravčasno vstopnice v trgovini Sfiligod. Vabimo prav vse, ker smo prepričani, da bo igra v vsakem pogledu zadovoljila slehernega gledalca, ki si želi vesela predpustnega razvedrila.

Dodatne živilske nakaznice za osebe gostinskih obratov

Poziv uslužbenecem gostinske stroke! Sindikat delojemalcev gostinske stroke sporoča, da je prejel dodatne živilske nakaznice za ono osebo, ki se je v preteklem tednu v ta namen na sindikatu prijavilo. Te karte lahko vsak interesent osebno dvigne, in sicer v četrtek 25. petek 26. in soboto 27. februarja med uradnimi urami sindikata od 9 do 11 dopoldne na sedežu sindikata, Miklošičeva cesta 23, soba št. 14 v I. nadstropju. Vsak na prejem dodatne februarjske živilske nakaznice za vspe številke. Opozorimo vse, da kaznične karte gotovo dvignete v teku navedenih dni, ker jim sicer za mesec februar zapadejo.

Gledališče

OPERA. Četrtek, 25. februarja ob 17: »Zemlja smehljiva«, Opera. Izven. Cene od 28 lir navzdol. — Petek, 26. februarja ob 17: »Thais«. Izven. Cene od 28 lir navzdol. — Sobota, 27. februarja ob 17: »Janko in Metka«. Premiera. Red Premierski.

DRAMA. Četrtek, 25. februarja ob 17.30: »Mirandolina«. Red Četrtek. — Petek, 26. februarja ob 14.30: »Učiteljica«. Izven. Cene od 12 lir navzdol. — Ob 17.30: »V Ljubljano jo dajmo!«. Red B.

Abonente reda B opozarjamo, da bodo imeli v petek ob 17.30 uprizoritev Ogrinjeve veseloigre: »V Ljubljano jo dajmo!« v premierski zasedbi.

Naznanila

ROKODELSKI ODER. V nedeljo popoldne ob 3: Zabavna veseloigra »Laznivec«, ki jo je spisal Goldoni. Predprodaja vstopnic v nedeljo od 10 do 12 in dve uri pred pričetkom v društveni pisarni, Petrkova 12. I, nadstropje, desno.

FRANCOSKANSKI ODER. V nedeljo, 28. februarja ob 5 popoldne: »Ullica št. 15«, veseloigra v štirih dejanjih. — Predprodaja vstopnic v trgovini Sfiligod in na dan predstave pri blagajni francoskanske dvorane.

RADIO. Četrtek, 25. februarja, 7.30 Slovenska glasba — 8 Napoved časa. Poročila v italijanski — 12.30 Plošče — 12.30 Poročila v slovenski — 12.45 Operna glasba — 13. Napoved časa. Poročila v italijanski — 13.10 Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenski — 13.25 Prenos iz Nemčije — 14 Poročila v italijanski — 14.10 Koncert radijskega orkestra vodi dirigent D. M. Sijance. Pisana glasba — 14.40 Pisana glasba — 15 Poročila v slovenski — 17 Napoved časa. Poročila v italijanski — 17.10 Pet minut gospoda X — 17.15 Nove plošče Cetra — 19.50 Poročila v slovenski — 19.45 Napovi in romane — 20 Napoved časa. Poročila v italijanski — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenski — 20.30 Koncert orkestra Cora — 21 PUCCINI: Turandot. V odmorih: predavanje v slovenski. Po operi: poročila v italijanski.

S. S. VAN DINE:

Umorjeni Kanarček

Dosedanja vsebina: V New Yorku se množe zločini, ki jih ni mogoče razjasniti. Načelnik newyorške okrožne uprave J. Markham se zato odloči, da bo osebno vodil vse preiskave. To pove prijateljski detektivu Philu Vanceju in S. S. Van Dineju. Vance mu obljubi svojo pomoč, kadar sledovi ne bodo zadostili ali kadar jih sploh ne bo. Že nekaj dni kasneje pride Markham po Vanceja in Dineja. Odvede ju v stanovanje plesalke Marijete Odell na 72. cesti. Tam so našli plesalko, ki je bila znana pod imenom »Kanarček«, zadavljeno. Vsi trije si najprej ogledujejo stitnadstropno hišo, kjer se je zgodil zločin. Stanovanje plesalke je bilo v pritličju. Na mestu so bili že policijski uradniki, ki so začeli s prvimi preiskavami, in asistent narednik Heath in Feathergrill, asistent okrožnega poveljstva.

»Zelo me veseli, da ste prišli, gospod,« je dejal in videlo se je, da govori iskreno. Nato se je okrenil k Vanceju s prijaznim nasmehom in mu podal roko. »Torej je tudi to pot prišel z vami gospod diletant! Njegov naglas je bil nekoliko šaljev. »Prav zares! je zamrmral Vance. »Kakšno je vaše poizvedovalno razpoloženje, gospod narednik, v tem krasnem septembrskem jutru. »Sram me je priznati,« Heathov obraz je nenadoma postal resen, ko se je obrnil k Markhamu. »Ta zadeva nikakor ni malenkostna, gospod, čemu neki niso izbrali koga drugega na-

mesto Kanarčka? V Broadwayu je vse polno oseb, ki bi lahko izginile s pozorišča brez hrupa. A napadil so prav Kraljico iz Sabe!

Medtem ko je govoril, je stopil v malo pred-sobo William M. Moran, ravnatelj Osrednjega policijskega urada in njegovemu prihodju je sledilo pozdravljanje in običajno stiskanje rok. Čeprav se je z menoj in z Vancejem srečal samo enkrat, se je naju zelo dobro spominjal in ko naju je ogovoril, je vedel tudi za najina imena.

»Zelo me veseli vaš prihod,« je dejal Markham z blagovnečim glasom. »Narednik Heath vam bo dal vsa pojasnila, ki jih želite, saj tudi jaz ne vem še skoraj ničesar. Dospel sem šele pred nekaj minutami.«

»Kar so tiče pojasnil, ki vam jih morem dati...« je zagodrnjal Heath, medtem ko nas je vodil proti sprejemnici.

Stanovanje Marijete Odell je bilo sestavljeno iz dveh precej prostornih sob, ki sta bili zvezani med seboj z obokom, okrašenim z zavesami iz težkega damasta. Zunanja vrata so vodila v majhno, pravokotno predsobo, 3 m dolgo in 2 m široko. Odtod pa so vodila dvojna steklena benčanska vrata v bližnjo prostorno sobo. Stanovanje ni imelo drugega vhoda in v spalnico ni bilo mogoče priti drugače kot skozi sprejemnico.

Poleg peči je ob levi steni sprejemnice stal širok divan, pokrit s svilenim brokatom in dolga ozka miza iz rožnatega lesa. Na nasprotni steni med predsobo in z zaveso zakritim vhodom, ki je vodil v spalnico, je viselo zrcalo, pod katerim je stala miza iz mahagonija. V kotu, med zaveso in veliko verando, je bil eleganten okrašen »Steinway«, v desnem kotu ob peči je stala risalna miza in poleg nje poslikana košarica iz perga-

menta. Na levi strani pa je bila majhna omarica Boule, najlepša, kar sem kdaj videl. Po stenah je bilo več krasnih posnetkov znamenitih slikarjev. V spalnici smo videli skrinjo, toaletno mizico in nekaj pozlačenih stolov. Vse stanovanje je pričalo o nežni osebnosti stanovalke.

Ko smo vstopili iz predsobe v sprejemnico in se zagledali okrog sebe, nas je presenetil pogled na nered in opustošenje, ki je vladalo vsepovsod. Jasno je bilo, da sta bili obe sobi temeljito prebrskani in da je oseba, ki se ji je strašno mudilo, v svoji blazni nestrpnosti napravila ta strahoten nered.

»Nikakor niso delali s posebno eleganco,« je pripomnil inspektor Moran.

»Lahko smo jim hvaležni, da niso vrgli v zrak vsega s dinamitom!« je kisló pristavil Heath.

Vendar pa ni bil nered, ki je predvsem pritegnil nase pozornost. Naše oči so se skoraj hipoma obrnile proti mrtvemu truplu mladenke, ki je ležalo v nenaravni legi v kotu divana, ki nam je bil najbližje. Glava je bila obrnjena skoraj nasilno nazaj nad rob divana in razpušeni lasje so tvorili okrog glave in na golem ramenu elap tekočega zlata.

Obraz, ki se je spafil zaradi nasilne smrti, je bil skoraj odvrten. Koža je bila strahotno blede, oči široko razprte, ustnice krčevito zvite. Na vratu so bile videti podplutbe in praske. Obličje je bilo v elegantno večerno obleko iz črnih čipk, podloženih s svilo slonokoščene barve, čez naslonjalo divana pa je visel večerni plašč iz zlatorumene tkanine, okrašen s hermelinom.

Takoj je bilo mogoče spoznati, da se je skušala boriti s morilecem; očitno dokaz temu so bili razpušeni lasje, raztrgana naramnica obleke

in raztrgana obleka na prsih. Majhen šopek umetnih orhidej je napadalec strgal z obleke in je zdaj ves zmečkan ležal v njenem naročju. Majhen, eleganten čevlček je smuknil z male nožice in upognjeno desno koleno je dokazovalo, da se je skušala dvigniti pod pritiskom roke, ki jo je davila. Prsti so bili še skrčeni, kakor v trenutku, ko se je borila in pograbila napadaleca za zapetje.

Strahoten čar, ki nas je prevzel ob pogledu na ubogo mučeno telo, je pretrgal praktičen naglas, s katerim je spregovoril Heath.

»Kakor vidite,« je dejal Markham, »je očitno sedela v kotu divana in napadalec jo je pograbil nenadoma od zadaj.

Markham je prikimal.

»Moral je biti precej močan možik, ker mu je uspelo, da jo je zadel s toliko lahkoto...«

»Tudi meni se zdi tako,« je vzkliknil Heath. Sklonil se je in pokazal na prste, na katerih so se videli velike praske ter pristavil: »Strgali so ji prstane z rok in brez vsake nežnosti. Nato je pokazal na kos verižice iz platine, ki je visela z ramena mrtve mladenke. »Pograbili so tudi to, kar je nosila okrog vratu in so strgali to verižico. O, prav nič niso pozabili in tudi časa niso izgubljali... Kako brutalen zločin!«

»Kje je zdravnik?« je vprašal Markham.

»Vsak hip mora biti tu,« je odvrnil Heath. »Ne smemo zahtevati od dr. Doremusa, da bi prišel na ogled že pred zajtrkom!«

»On bi morda našel kakšno stvar, ki sedaj ni vidna...«

»Zame je že to dovolj,« je izjavil Heath, »le poglejte naokrog, ne moglo bi biti huje, če bi tu razsajal vihar!«

SPORT

Jeseničani na Dunaju

Zupan dosegel pokrajinsko boksarsko prvenstvo — Strumbi, Kniflic in Lackner na izločilnem turnirju namiznega tenisa

Jeseniški športniki, znani po dobrih uspehih v smučanju in alpinistiki, so se oprijeli v zadnjem času tudi boksa in namiznega tenisa. Preden so odpotovali na Dunaj, kjer je bilo v nedeljo pokrajinsko boksarsko prvenstvo, so priredili v Celovcu prvenstvo tekmovalcev Koroškega športnega okrožja. V veltor teži se je odlikoval Zupan, ki je premagal Celovčana Drsko. V srednji teži sta se spoprijela Ažman in Razinger (oba Jeseničana); kakor je bilo pričakovati, je bil Ažman močnejši in je z lahkoto zmagal po točkah. V srednje teži kategoriji so proglasili Balogha (Jesenice) za zmagovalca, ker se ni prijavil noben protivnik.

Medtem ko so se Jeseničani na koroškem boksarskem prvenstvu dobro izkazali — dosegli so po Zupanu, Baloghu in Ažmanu tri prva mesta — je bila konkurenca na Dunaju, kjer je šlo za prvenstvo Podonavsko-alpske pokrajine, neprijetno hujša. Kljub temu pa se niso vrnili domov praznih rok. Najboljši med Jeseničani je bil Zupan, ki je naletel na predstavnika Štajerske Ratzkega in ga premagal po točkah. Tako si je priboril Zupan naslov pokrajinskega boksarskega prvaka v veltor skupini. Poročila o dunajskem prvenstvu hvalijo tudi Balogha ki pa je naletel na izkušenejšega Zwazla (Dunaj) in moral položiti orožje. O nastopu Ažmana nismo zasledili v poročilih nič in sodimo, da se ni udeležil tekmovalovanja. Najmočnejši so bili v tem prvenstvu Dunajčani, ki si s priborili naslove prvakov v petih boksarskih skupinah. Nastopil je tudi Mariborčan Štrukl in podlegel proti Hermannu iz Brna.

Dan prej, to je v soboto, je bilo na Dunaju tudi nekoliko predstavnikov jeseniškega namiznega tenisa. Šlo je za izločilne tekme za vstop v odločilno kolo. Spored je bil zelo obilen in so tekmovali skoraj do polnoči. Strumbi (Jesenice) je premagal Hartwicha (Dunaj) s 3:1. Potem je naletel Strumbi na izvrstnega Rabitza (Gradeč), ki ga je izločil po zmagi 3:2. Boljše od Strumbila se je držal Kniflic, ki se je kvalificiral za poslednje kolo. Posebno napeta je bila borba med Celjanom Vrečničem in dunajskim prvacom Wunschem. Dunajčan je že vodil z 2:0, nazadnje pa je spremenil taktiko igranja in proti pričakovanju prišel ob zmago. Celjan je ga premagal s 3:2.

V igri moških parov sta se obnesla Dunajčana Wunsch-Just, ki se bosta morala še spoprijeti z Jeseničanoma Strumbi in Kniflicem. V poročilu, ki ga imamo pri rokah, še ni končnih podatkov. Med posamezniki bosta prišla najbrž v finale še Lackner (Jesenice) in Vrečnič II. (Celje).

Ribarsko društvo v Ljubljani prosi svoje članke, ki so poravnali članarino za 1943, da predložijo svoje članske izkaznice pri g. Ivanu Bogataju na Kongresnem trgu v svrhu obnove. Obenem naj mu izroče tudi tri svoje fotografije za legitimacijo, ko so potrebne zaradi evidence.

K poročilu o italijanskem državnem nogometnem prvenstvu dodajamo še nekaj podrobnosti. Tekmo med Livornom in Bologno, ki jo je dobil prvi z 1:0, je gledalo 17.000 oseb. Še več zani-

TEL. **KINO MATICA** 22-41
Dnevno dvojni program:
Ob 14.30 napeta detektivska zgodba
»Pustolovci«
Camilla Horn — Ita Rina — Ivan Petrovič.
Ob 16.30 in 18.30 na splošno željo ponovitev
krasnega glasbenega filma
»Ciganska ljubezen«
Madeleine Sologne, Jean Galland.
TEL. **KINO SLOGA** 27-30
Veliko delo ljubezni in moči, ki bo globoko
ganilo vaše srce, se izraža v filmu
»Junaki Oceana«
z Ilse Werner, H. Wilk in E. Engelmann.
Predstave od 14.30 dalje — Konec ob 20.15.
TEL. **KINO UNION** 22-21
Filmsko delo iz modernega življenja
»Zapeljivka«
V glavnih vlogah: Adriano Rimoldi, Dina
Sassoli, Carlo Romano in drugi...
PREDSTAVE:
ob delavnikih ob 16 in 18.15; ob nedeljah
in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30 in ob 18.30

manja pa je bilo za gostovanje Torina v Firenzi. Torino, ki še vedno goji upanje, da bo prehitel Livorno, je zmagal v Firenzi s 3:2, tekmo pa je obiskalo 20.000 gledalcev. Med najuspešnejšimi strelci ne vodi več slavni Piola (Lazio, Rim), temveč Genovčan Trevisan. Ta je zabil doslej 19 golov. Piola pa je s Sentimentijem III. (Juventus) na drugem mestu s 16 zadetki v mrežo. Prihodnja nedeljo bosta imeli obe vodilni moštvi razmeroma lahko nalogo. Livorno bo gostoval v Bariju, Torino pa bo doma odpravil Vicenzo.

Atletiske prireditve v dvoranah so postale redkejšje, tu pa tam pa le še čitamo o zimskem udeleževanju lahkkih atletov. Tekme v zaprti dvorani so gledali nedavno v Frankfurtu in padlo je nekaj lepih znamk. Dr. Luh je pognal kroglo 14.92 metrov daleč, nemška prvakinja v skoku v višino pa je preskočila 1.46 m.

Viharna preteklost redke poštno znamke

Najdražja znamka na svetu ima kaj čudno preteklost. Stara je danes devetdeset let. Jeseni 1853. leta je poštni urad v Georgetownu, glavnem mestu Guajane, zamenjaval na obljubljeno pošiljko tisoč novih znamk. Ljudje, ki so imeli opravka s pošto, so zahtevali, da se odpoljšajo pisma, ki so se medtem nabrala. Kaj je preostalo poštnemu upravniku drugega, ko da je dal natisniti 10 novih nadomestnih znamk. Dva dni po tistem, ko so bile znamke izdelane, je bilo od zaslihih znamk devet prodanih, ena pa je ostala v predalu poštnega uradnika. Ni znano, kje je danes tistih devet zaslihih znamk, ki so bile poslone v Evropo, pač pa vedo le za deseto. Poštni upravnik jo je poklonil svojemu nečaku. Mladenič je hranil 20 let to znamko, dokler je ni opazil njegov stric, ki je bil strašen zbiralec znamk, in jo od njega odkupil za 12 šilingov.

Leta 1884 pa je vesa stričeva zbirka znamk prešla v roke nekemu Francozu, ki je živel na Guajani. Leta 1899 jo je ta Francoz odkupil v Pariz, kjer jo je pokazal svojem prijatelju, grofu Philippu de la Renotieru de Ferrari. Čim jo je grof videl, je bil tako navdušen za znamko, da je plačal zanjo 3000 frankov. Pozneje je živel nekaj časa v Nemčiji z namenom, da se seznani z nemškimi pokrajinami in prebivalstvom in je napisal o tem svoje spomine, ki jih je objavil v časopisih. Zahvalil se je med drugim tudi za gostoljubnost, ki so mu jo izkazovali in je temu dal svojega poudarka še z besedami: »Imel bom nekoč še priliko, da svojo hvalež-

SGARAVATTI SEMENTI S.A., PADOVA

Sementi di Ortaggi, Foraggi ecc.
Semena za zelenjavo, krmila ita.

Chiedere offerta. — Zahtevajte ponudbo.

Naročajte in širite »Slovenca«!

Umrl nam je naš ljubljani brat, gospod

Ivan Špoljarič

bivši trgovec in posestnik

v 82. letu starosti, previden s tolažili svete vere. Pogreb dragega pokojnika bo v četrtek, 25. februarja 1943, ob pol 3 popoldne v Žal, iz kapelice sv. Jožefa na pokopališču k Sv. Križu.

Ljubljana — Dunaj, dne 23. februarja 1943.

Žalujoči sestra: Amalija por. Gruber in Terezija

Vsem sorodnikom, prijateljem in znanecem sporočam žalostno vest, da je umrl, previden s sv. zakramenti, v 82. letu starosti, naš predragi stric, gospod

Valentin Erklavec

Pogreb dragega pokojnika bo v četrtek, dne 25. februarja 1943, ob 3 popoldne v Žal, iz kapelice sv. Nikolaja na pokopališču k Sv. Križu.

Ljubljana, New-York, dne 23. februarja 1943.

Žalujoča rodbina Ivan Erklavec, Moste

Konrad Kümmel:

Neuklonljivi borec

Bilo je v drugem tednu aprila. Ob morski obali je v tem času vse v čudoviti pomladni lepoti. Vzdušje temnomodre morske gladine genovskega zaliva se vleče v polkrogu obala v svojih čudovitih oblikah in v svojem neizčrpnem bogastvu pokrajinske lepote. Vrstijo se majhni in večji zalivi, v katere pritekaajo preko skal, včasih padajo navpično, včasih v ljubki krivini, vse posod zeleni, dehti in cvete kot v raju. Oleandri in magnolije, ciprese in kamelije cveto divje na prostem celi gozdovi citron in pomaranč se vlečejo vzdolž brega, vmes dvigajo celo palme svoje glave in se ob plimi ogledujejo v vodi. V slikovitosti drznosti in posebnosti, kakršne ne more ustvariti človeška domišljija, se vrstijo skale in griči, prepadi in zalivi ob obali, ki je posejana s hišami in cerkvami, kapelami in vilami, vasicami in pristavami med oljčnimi in pomarančnimi nasadi. Vprav blažilen je zrak, ki ga tu v tem zavarovanem kotu, vdihavajo vsa bitja.

Bilo je v četrtek zvečer. Zvonovi stare stolnice so zvonili avemarijo in potem se je oglasil še zvon z nižjim glasom, ki je klical k molitvi o smrtne strahu Jezusa na Olski gori.

V ozki izbi je sedel pri oknu star suh človek s prekrižanimi nogami pri svojem delu in šival. Ko je zaslišal zvonove je odrlil škarje in šivalno orodje ter pokleknil s svojo ženo istih let in mlajšim fantom, brez dvoma vajencem, pred preprosto, iz trsa spleten stol in pričel moliti:

»Jezus! je dejal: Moja duša je žalostna do smrti. Ostanite tu in bdite z menoj. Oče naš...«

Pet očenažev je zmoliha skupaj družinica, dokler ni zvonjenje pri stolnici utihnilo.

Ko so zopet vstali, je pogledal stari krojač, Nikolaj mu je bilo ime, na drugo stran ulice,

kjer se je videl visok zid, preko katerega so se dvigale temne ciprese in cedre.

»Tako moli tam ujetnik že osem mesecev,« je dejal polglasno in previdno pogledal okrog sebe kot bi se bal prisluškovalca, »in še vedno ni prišel noben angel, da bi ga tolažil in rešil.«

»Če je božja volja, tedaj pride tudi ta dan,« je pripomnila njegova žena in postavila skledo na mizo: »sedaj pa večerjajmo! Pridi Jože, sedi poleg strica in naj ti dobro tekne. Ne smeš se še postiti! Ne sramuj se tako, saj si že tri dni pri nas!«

»In ostal boš pri nas in postal dober krojač,« je dokončal Nikolaj.

Fant se je lahko nasmehnil in rekel:

»Stric Nikolaj, prej me je bilo sram, če me je kdo vprašal, kaj bom postal, in sem mu moral odgovoriti, da bom krojač. Fantje so se mi smejali.«

»Naj se smejejo, Jože, naš rod je tako rekoč rojen za krojaško umetnost. To je plemenita umetnost, tako rekoč najplemenitejša. Ali ne pravimo: Obleka naredi človeka? Kaj bi bilo z nedeljami in z prazniki, če ne bi bilo krojačev? In zapomni si, nobena obrt ni tako stara, kot krojaška. Ko sta naša prva starša zapustila raj, jima je Bog dal samo eno stvar s seboj: obleko...«

Nikolajeva žena, ki ta izvajanja svojega moža pač ni slisala prvič, je medtem pazljivo gledala k visokemu zidu, za katerim je lahko videla med dvema mogočnima cipresama ogel poslopja z nekaj okni.

Tam je pri nekem oknu v veliki hiši za obzidanim parkom šla mimo neka senca. Za trenutek se je nekaj belo in rdeče zasvetilo in nato zopet izginilo.

»To je bil on,« je dejal Nikolaj tiho in z vsem spoštovanjem ter prijel svojo čepico, »zaprti papež.«

»Bog ga potolaži,« je rekla njegova žena in iste besede je ponovil Jože, štirinajstleten nečak. Potem je vprašal: »Stric Nikolaj, ali si že dostikrat videl papeža? Ali je zelo star? Ali ima ob-jokane oči?«

»Neumni fant,« je bil odgovor, »ali misliš, da je dovoljeno iti v palačo? Da, svoje življenje bi dal za to, če bi ga lahko enkrat samo eno minuto videl, tako kakor vidim tebe pred seboj. Toda nihče ne sme noter. Samo če gre mimo onih dveh oken in če svetlo sije sonce, ga lahko od tu vidimo. To je dolg hodnik, ki vodi k škofovim sobam; tam stanuje. Rajši izgubim tisoč lir kot pa to, da bi mi več tja ne vidi. Če bi guverner to vedel, bi nam najbrž dal zazidati okna. Bonaparte je satan, najhujši satan...«

»Molči, za božjo voljo!« je šepetala njegova žena.

In vsi trije so s strahom gledali okoli sebe in na cesto, če jih vendar ni kak prisluškovalec slišal.

Bralce si lahko misli, kje se je dogajal ta prizor.

V Savonij, ljubkem pristanišču in kršnem mestecu ob genovskem zalivu.

Od začetka julija preteklega leta 1809 je bival tam plemeniti papež Pij VII. kot ujetnik ošabnega Korzičana, francoskega cesarja Napoleona Bonaparte. V svoji brezmejni prevzetnosti in svojem neutešljivem poženju po deželah je ta pravi sin revolucije že pet let prikrito in odkrito preganjal vrhovnega poglavarja Cerkve, Franco-skemu cesarju — zdelo se je, da mu je sreča skalila razum — ni ugajalo, da bi kakemu človeku izražali večje spoštovanje kot njemu in da je kak suveren, ki velja za nedotakljivega. Zato je od papeža zahteval, naj zapusti Rim in naj pride stanovat v neko palačo v Pariz, da bi od tam kot kak Napoleonov dvorni škof ali dvorni

kaplan vodil Cerkev, seveda pod cesarjevimi nadzorstvom. Ko pa je Pij VII. odklonil to zaničljivo ponudbo, mu je Napoleon odvzel dele cerkvene države, proglasil, da je papež samo pod vrhovno cesarjevo oblastjo vladar cerkvene države, odvzel z orožjem vrsto mest, jih izproal in zapovedal končno generalu Miollisu v februarju 1808, da zasede Rim. Z neomejeno svojevoljnostjo so odslej gospodovali Francozi v glavnem mestu krščanstva pred paževimi očmi, ropali umetnostna dela največje vrednosti, zaprli kardinale in jih vlačili iz Rima, razorožili švicarsko stražo, zasedli Angelski grad, odkoder bi s svojimi topovi lahko vsak hip strgali na Vatikan in ves Rim. Proglasili so papeško pošto upravo in tiskarno za svojo last. Papež je slovesno protestiral proti tem nasilnim in nezaslišanim predrznostim! Korzičana in ga zadnjič svaril Napoleonov odgovor je bil, da je za »večne čase, kakor je dejal od napuha slepi mož, proglasil cerkveno državo za svojo cesarsko lastnino. Francozi so vdrli pri kardinalu državnem tajniku, v njegove omare, ga oropali in ga potem odpeljali. Ko je nato Pij VII. imenoval kardinala Pacea za državnega tajnika in ga nastanil v svojem lastnem stanovanju, da bi ga branil, so francoski vojaki zastražili papeško palačo in niso pustili nikogar ne ven ne noter. Ustanovili so poseben list za poniževanje papeža in duhovščine. Vsak, kdor bi se ustavljal nasilni vladi, je bil obsojen na smrt. Končno je proglasil Napoleon tudi mesto Rim za cesarsko mesto. Papeška oblast naj bi se za večno uničila. Prevzetem advokatu sin s Korzike je papeža ponižal v be-rača. Brez sramu je z lažmi in obrekovanjem znal obložit proglas svoje aneksije Rima.

Papež pa je moral opravljati svojo službo.

Državni tajnik kardinal Pacea je o zadnjem atentatu na božjo Cerkev sporočil papežu z besedami: »Dopolnjeno je.«

(Dalje).